

KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů

Časopis je zapsán do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

II/2020
12. ročník

ROZHOVOR S MARCEM
SCHMITZEM
PREZIDENTEM UIHJ

ODBORNÉ ČLÁNKY

JUDIKATURA

Z HISTORIE

ZPRÁVY Z KOMORY

vydává Exekutorská komora
České republiky

EDITORIAL

Marc Schmitz
prezident UIHJ

Naše profese se mění

Jeden stát za druhým pomalu zmírňuje karanténní opatření. Bez ohledu na to však většina vlád těchto zemí stále hledá řešení současné situace na úrovni justice. Dokonce jsme svědky toho, že v některých zemích zůstává justice nadále svázaná, zatímco uvolňování opatření se (s určitými omezeními) stává ve zbytku společnosti pravidlem. Obchody a restaurace se opět otevírají a všichni se snažíme směřovat vstříc novému normálu – a zde zdůrazňuji slovo „novému“. Zdá se mi evidentní, že svět po COVIDu-19 bude jiný, neboť tato situace bude mít nezpochybnitelný dopad do našich životů v budoucnosti.

Dovolte mi, prosím, abych úvodem zmínil pár slov o organizaci, kterou reprezentuji a která možná není všem čtenářům známá.

Mezinárodní unie soudních exekutorů (UIHJ) byla založena roku 1952 coby mezinárodní nevládní organizace. V současnosti sdružuje 93 organizací z 89 zemí reprezentujících profesi soudních exekutorů a vymáhacích úředníků napříč čtyřmi kontinenty. Exekutorská komora České republiky je v naší organizaci velmi respektovaným členem již mnoho let.

UIHJ je členem Ekonomické a sociální rady OSN, pozorovatelem při Komisi OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL) a Haagské konferenci o mezinárodním právu soukromém (HCCH), stálým pozorovatelem Evropské komise Rady Evropy pro hodnocení efektivity justice (CEPEJ) a zakládajícím členem Evropského právního institutu (ELI), a co se týče Afriky, také technickým partnerem Organizace pro harmonizaci obchodního práva v Africe (OHADA). UIHJ se účastní množství expertních misí Světové banky, Mezinárodního měnového fondu, Rady Evropy, Evropské unie a Agentury spojených států amerických pro mezinárodní rozvoj (USAID).

Cílem UIHJ je pomáhat a poskytovat poradenství svým členům v oblasti právních reforem národních vymáhacích systémů a v oblasti uvádění právních změn do praxe. V tomto ohledu příspěvek naší organizace spočívá ve tvorbě mezinárodních standardů a zásad při vymáhání soudních rozhodnutí.

Krise spojená s onemocněním COVID-19 nám ukázala, jak moc jsme zranitelní, a především, jak moc zranitelná je naše profese a jak urgentně ji potřebujeme modernizovat.

Ekonomický a tedy i finanční dopad pandemie na naši profesi je enormní, obzvláště v zemích, kde soudní exekutor vykonává činnost pod liberálním statutem v postavení svobodné právnické profese. Tento exekutor musel pozastavit veškerou profesní činnost po dobu několika měsíců bez ohledu na to, že stále platil veškeré náklady spojené se zajištěním chodu svého úřadu.

Počátkem dubna UIHJ vytvořila oficiální stanovisko určené k tomu, aby pomohlo národním autoritám našich členských států porozumět, jak soudní exekutoři mohou pomoci překonat ekonomickou krizi v zemích postižených pandemií nemoci COVID-19.

Vycházejí z premisy, že:

„právní jistota je právem na soudce; právo na soudce je právem na soudní rozhodnutí; právo na soudní rozhodnutí je právem na jeho vymáhání; právo na vymáhání je právem na soudního exekutora,“ můžeme uzavřít, že soudní exekutor představuje jeden ze základních znaků právní jistoty.

Hraje základní roli v zajišťování efektivity a účinnosti vymáhání soudních rozhodnutí. Je spojovacím článkem mezi občany a soudci.

Jeden ze základních úkolů soudního exekutora je usilovat o řešení sporů mezi věřiteli a dlužníky. Soudní exekutor zastupuje roli mediátora i smířčího orgánu.

Na základě toho můžeme uzavřít, že:

Soudní exekutor nabízí státu, právu a ekonomice kvality kompetentního, odpovědného a efektivního profesionála schopného myslet dopředu.

Mezinárodní unie soudních exekutorů usiluje o ochranu profese soudních exekutorů na mezinárodní úrovni. Proto nabízíme naši odbornost na poli vymáhání práva.

Povzbuzujeme nicméně také národní komory, aby se staly proaktivními a aby podporovaly rozšiřování oblasti působnosti činnosti soudních exekutorů (klíčovým slovem zde je: multidisciplinarita).

Musíme se ovšem také chopit vedoucí role. Nepochybně jsou i jiní profesionální aktéři v rámci justice – nebo dokonce v komerční oblasti – kteří vládám, vždy svázaným rozpočtovými omezeními, nabízejí převzetí některých úkolů a činností, které nyní vykonávají soudní exekutoři. Tohoto stavu si musíme být vědomi a musíme mu čelit!

Bez ohledu na krizi, kterou právě prožíváme, si nemůžeme dovolit ztratit ze zřetel vývoj, kterým naše profese v průběhu posledních let prochází a v němž by měla být zajištěna role soudního exekutora ve vztahu k novým technologiím (I. A., blockchayny, digitální aktiva). Tento obecný proces digitalizace bude pravděpodobně ještě urychlen krizí spojenou s onemocněním COVID-19.

Časy se mění a profese soudního exekutora se musí přizpůsobit.

Především pomocí základního a navazujícího vzdělávání můžeme přesvědčovat společnost a ospravedlnit v jejích očích naši existenci. V digitální (r)evoluci máme novou výzvu. Soudní exekutor se musí integrovat do procesu digitalizace justice a musí si zajistit místo v justici, které si zaslouží.

Ani v digitalizované společnosti nemůžeme dávat stranou lidský aspekt vymáhání. To je naopak karta, s níž soudní exekutor musí hrát, aby si zajistil svou budoucnost. Prostřednictvím navázání lidského kontaktu soudní exekutor zajišťuje náležitou rovnováhu mezi právy dlužníka a věřitele. Zatímco automatizované postupy mají pozitivní vliv při ochraně před přetížením soudů, lidský aspekt nemůže být ve vymáhacím řízení opomíjen.

Soudní exekutor na druhé straně bude muset zajistit, že bude dostatečně flexibilní a znalý prostředí nejenom na úrovni práva, ale i IT technologií tak, aby byl schopen s digitalizací justice udržet krok.

Digitální evoluce není cíl, je to pouť.

Musíme se ujistit, že budeme putovat rychle a vždy bezpečně. Pro UIHJ to znamená, že musí zajistit zdroje na lidské i finanční úrovni. To ovšem samozřejmě vyžaduje solidární podporu ze strany VŠECH členských států.

Soudní exekutor musí zůstat profesionálem v oblasti vymáhání práva.

Naše profese se mění – v každém státě a všude napříč světem. Společně musíme zajistit její budoucnost a pouze pomocí jednotného hlasu toho můžeme dosáhnout.

UNIE JE NAŠE SÍLA.

|

OBSAH

ROZHOVOR	8	Rozhovor s Marcem Schmitzem, prezidentem Mezinárodní unie soudních exekutorů (UIHJ)
ČLÁNKY	12	Pár nesrovnalostí týkajících se účastníků exekuce JUDr. Karel Svoboda, Ph.D.
	16	Exekutoři jako (nevítaní) přihlašovatelé pohledávek Mgr. Jana Holečková
JUDIKATURA	19	Z judikatury Ústavního soudu rubriku připravil Mgr. Martin Pospíšil
	23	Judikatura v exekučních věcech rubriku připravil Mgr. David Hozman
Z HISTORIE	32	Stalo se ... JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
ZPRÁVY Z KOMORY	33	Z jednání prezidia EK ČR Mgr. Petr Prokop Ustohal
	36	Vzpomínka na Jiřího Petruně

ABSTRAKTY

JUDr. Karel Svoboda, Ph.D.

Pár nesrovnalostí týkajících se účastníků
exekuce

Čas od času se vyplatí zapochybovat o správnosti zavedené soudní praxe. Taková skepse může vést k poznatkům, které budou mít za následek oprávněné přehodnocení dosavadní rutiny. Rád bych se s laskavým čtenářem podělil o některé výhrady, které mám k aktuální judikatuře vztahující se k účastníkům exekuce.

Mgr. Jana Holečková

Exekutoři jako (nevítaní) přihlašovatelé
pohledávek

Článek je věnován problematice přihlašování nákladů exekuce do insolvenčního řízení, vymohl-li soudní exekutor na pohledávku ničeho. Přínosem je zhodnocení významných soudních rozhodnutí poslední doby z této oblasti. Současný nejistý stav postavení soudních exekutorů v přihlašování své pohledávky do insolvenčního řízení je způsoben dichotomií rozhodnutí Ústavního soudu ČR ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3250/14, a Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2017, sp. zn. 29 ICdo 56/2015. To způsobuje značné problémy, a proto je třeba tuto otázku znovu otevřít v akademických kruzích.

ROZHOVOR S MARCEM SCHMITZEM, PREZIDENTEM MEZINÁRODNÍ UNIE SOUDNÍCH EXEKUTORŮ (UIHJ)

Připravil:
JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D.
Exekutorský úřad Praha 5

Překlad:
Mgr. Libor Vaculík
právník Exekutorské komory ČR

Nyní žijeme v době výrazně poznamenané epidemií COVID-19. V souvislosti s pandemií iniciovala UIHJ vznik „COVID-19 task force“. Jaké konkrétní výstupy kromě vydání „position paper“ tato pracovní skupina připravila?

UIHJ skutečně iniciovala vznik Pracovní skupiny COVID-19. Jejím prvním úkolem bylo shromáždit informace o aktuální situaci týkající se pandemie v členských státech UIHJ. Tento sběr informací se soustředil na pracovní podmínky soudů, restriktce, které byly přijaty v souvislosti s profesí soudních exekutorů (například doručování písemností a exekuční řízení), a – samozřejmě – opatření přijatá vládami a profesními komorami (například Exekutorská komora) za účelem překonání krize. Analyzovali jsme sesbíraná data a následně sepsali stanovisko nazvané „*Jak vymáhací orgány přispívají k překonání ekonomické krize spojené s pandemií COVID-19*“. Stanovisko jsme rozšířili mezi našimi členy (93 organizací z 89 zemí), kteří je nadále postoupili národním vládám a legislativním institucím. Obdrželi jsme mnoho odpovědí informujících nás o pozitivním vlivu zmíněného stanoviska při obraně před dalšími restriktcemi aktivit soudních exekutorů po karanténě. Po předložení stanoviska Evropské komisi jeho obsah schválil i Evropský komisař pro spravedlnost Didier Reynders.

Pracovní skupina COVID-19 dále dne 11. června 2020 zorganizovala u příležitosti 13. Mezinárodního dne soudních exekutorů webinář, který proběhl ráno ve francouzštině

a odpoledne v angličtině. S přibližně 220 registrovanými účastníky z různých zemí jsme diskutovali současnou situaci a přemítali o budoucnosti. Během krize jsme zjistili, jak zranitelná je naše profese, a především, jak urgentně se potřebujeme přizpůsobit celosvětové digitální evoluci. Jsem přesvědčen, že potřebujeme tento proces adaptace co nejvíce urychlit, abychom zabránili dalším škodám v případě budoucích krizí.

Během krize udržovala Pracovní skupina COVID-19 neustálý kontakt s mezinárodními a evropskými institucemi a participovala na množství online seminářů a setkání s cílem seznamovat a hájit stanovisko naší profese v očích veřejnosti. V tomto ohledu bylo několik postřehů UIHJ integrováno i do deklarace CEPEJ „*Ponaučení a výzvy pro soudnictví během pandemie Covid-19 a po ní*“. Musíme také zmínit zapojení našich členů, kteří byli požádáni o poskytnutí svého pohledu na krizi související s onemocněním COVID-19 prostřednictvím svých vlád nebo regionálně organizovaných webinářů. Pracovní skupina COVID-19 komunikovala s těmito členy o vývoji situace v různých zemích.

Jsme přesvědčeni, že vznik Pracovní skupiny COVID-19 při UIHJ bylo správné rozhodnutí v časech, kdy fyzická setkání běžných pracovních skupin nebyla možná a kdy bylo nezbytné zajistit reakci v rádech jednotek dní, či dokonce hodin, za účelem obrany naší profese na mezinárodní úrovni.

Práce této skupiny samozřejmě bude pokračovat i po ukončení karanténních opatření. Musíme se nadále plně soustředit na implementaci nových technologií v rámci naší profese.

UIHJ jistě sledovala a sleduje situaci v jednotlivých státech, co se týká vlivu krizových opatření na exekuční řízení a činnost soudních exekutorů. Dají se poznatky UIHJ z této krize nějak zobecnit a použít je pro případy podobných krizí v budoucnu (například opakování koronaviru)? S jakými excesy ze strany národních států jste se setkali? Naopak – kde a jak bychom se mohli inspirovat?

Naše profese je v členských státech UIHJ vykonávána různými způsoby podle různých zákonů. Největší skupiny představují liberální soukromá profese na jedné straně a státní úředníci placení státem na straně druhé.

Zjistili jsme, že zájmy obou zmíněných skupin jsou v kontextu koronavirové krize poměrně v rozporu. Zatímco soukromý soudní exekutor vykonávající svobodnou profesi si přeje navrátit se ke svým ekonomickým aktivitám co možná nejdříve (neboť během krize utrpěl vysoké ztráty), státní vymáhací úředník se spíše obává, že mu stát neposkytne odpovídající prostředky a sanitární

vybavení k zajištění ochrany jeho zdraví a pošle jej k dlužníkům příliš brzy, v období stále přetrvávajícího rizika nakažení.

V rámci naší analýzy a tvorby oficiálního stanoviska UIHJ jsme se samozřejmě pokoušeli zohlednit zájmy obou těchto skupin.

Navzdory krizi, kterou právě zažíváme, si musíme být i nadále vědomi vývoje, kterým naše profese již několik let prochází a v rámci kterého by měla být zajištěna role soudních exekutorů ve vztahu k novým technologiím (jmenujme například blockchainy, digitální aktiva).

Opět je třeba zmínit, že existence naší profese je křehká. Urgentně se potřebujeme přizpůsobit celosvětové digitální evoluci, abychom byli méně zranitelní. Elektronické doručování písemností a digitální vymáhání představují klíčová slova budoucnosti. Profese potřebuje být proaktivní, aby zajistila, že vymáhací orgán bude nadále středobodem vymáhacího řízení, obzvláště v digitální formě. V UIHJ jsme přesvědčeni, že lidská povaha vymáhacího orgánu představuje přidanou hodnotou celého procesu digitalizace, ale také, že musíme bojovat za udržení místa, které si zasloužíme. Našich cílů můžeme, coby poměrně malá profesní skupina v rámci justice, dosáhnout pouze pokud budeme držet spolu i na globální úrovni a pokud budeme společně bojovat za stejným účelem: zachování naší profese.

Pandemie nás pochopitelně odvedla od řešení jiných problémů. Posledním komplexním počinem UIHJ bylo vydání „Global Code of Enforcement“, nyní došlo k modernizaci webových stránek. Co nyní UIHJ připravuje?

Světový kodex vymáhání (Global Code of Enforcement) vydaný UIHJ je nepochybně jedním z nejúspěšnějších nástrojů, které jsme v minulosti publikovali. Nyní je čas jej přizpůsobit a rozšířit směrem k digitální evoluci.

Jak se časy mění a vyvíjejí, někdy i rychlostí světla, stojí svět na pomezí nových výzev. Většina profesí, obzvláště těch právních, se musí těmto změnám přizpůsobit. Dnes žijeme v globalizovaném světě a je očividné, že vzestup internetu v posledních 30 letech dal za vznik nové podobě majetku: digitálních aktiv. Vystávají však obtíže spočívající v tom, že vývoj technologií jde neustále kupředu, zatímco právo vždy následuje až po něm. Je přitom nepochybné, že právo a legislativní proces nemůže držet krok s technologickým pokrokem.

Nicméně je otázkou, zda by takový problém měl být regulován toliko na národní úrovni. Vždyť digitální svět jde za všechny hranice. Celosvětová síť nezná hranic! Z tohoto důvodu je zásadní zvážit kontinentální, neřku-li přímo

globální harmonizaci, zejména s ohledem na vyhledávání a získávání přístupu k digitálním aktivům, která mohou být uložena na serverech kdekoli po celém světě.

Přístup jdoucí za hranice právních tradic se jeví stejně potřebným, jako dosažení konsensu s IT průmyslem navenek i uvnitř něj.

Mezinárodní unie soudních exekutorů (UIHJ) může hrát centrální roli při vytváření základních principů v oblasti exekucí digitálních aktiv, může být jedním z průkopníků a zaujmout vedoucí pozici vydáváním stanovisek, doporučení a proč ne... i rozšířením stávajícího Světového kodexu vymáhání UIHJ (Global Code of Enforcement) na oblasti digitalizace justice a vymáhání digitálních aktiv.

Stojíme na samém začátku tohoto procesu a UIHJ se svou sítí a znalostí je, coby nejkvalifikovanější instituce, schopna hrát klíčovou roli ve světě vymáhání digitálních aktiv.

Doufáme, že vytvořením základních principů a mezinárodních standardů v oblasti vymáhání digitálního majetku můžeme inspirovat národní legislativce k zahájení legislativních procesů v jejich zemích globálním a co možná nejharmonizovanějším způsobem od samého začátku.

Digitální svět by neměl být ponechán nečestným dlužníkům se špatnými úmysly, kteří se snaží pouze uniknout svým závazkům!

V tomto ohledu bychom neměli zapomínat, že právo a ekonomika jsou navzájem úzce propojeny. Ekonomický rozvoj státu, blahobyt lidí a zvýšení atraktivity investic je úzce spojeno s vládou práva a efektivitou justice!

Jsme přesvědčeni, že každý stát musí držet krok s technologickým pokrokem a musí se vyhýbat právnímu vakuu! Coby celosvětově operující organizace bude UIHJ prostřednictvím své práce a odbornosti přispívat k zajištění vlády práva ve světě digitální evoluce.

V České republice se již asi 5 let táhne příprava novelizace exekučního řádu. Nyní se zdá, že legislativní proces se blíží ke svému vrcholu. Celý proces je pochopitelně výrazně politický a odborná dimenze ustupuje, což nás naplňuje obavou o budoucnost exekutorské profese i obavou o kvalitu právního státu. Česká republika není v tomto směru výjimkou – výrazné změny postihly v poslední době například Polsko, Maďarsko či Slovensko. Již brzy dojde k velké změně i ve Francii. O čem to svědčí? Kam směřuje vymáhání práva v Evropě? Kde a kdy se ustálí nová rovnováha mezi zájmy věřitelů a dlužníků?

Již jsem zmínil, že svět se mění a naše profese také. Spolu s digitalizací justice bude stále více a více nezbytné prokazovat veřejnosti přidanou hodnotu soudních exekutorů. Z tohoto důvodu se UIHJ neustále soustředí na školení. Základní vzdělání je důležité, nicméně průběžné školení také, a to obzvláště v oblasti nových technologií v soudnictví. Vymáhací úředník musí vždy zastávat úlohu garanta vyvažujícího práva věřitele (zejména jeho práva vymáhat rozhodnutí a získat tak svou pohledávku nazpět) a také základní práva dlužníka. Soudní exekutor je tvář justice! Většinou představuje jediný fyzický kontakt dlužníka se soudní mocí. Soudní exekutor je mostem mezi dlužníkem (který převážně není obeznámen se soudním jazykem) a soudnictvím. Musíme zdůrazňovat sociální roli soudních exekutorů a vysvětlovat našim vládám, že soudní exekutor dozajista musí plnit nejen svou zákonnou a ekonomickou roli, ale i tu sociální. Soudní exekutor je totiž mediátorem usilujícím o sociální smír!

Soudní exekutor vykonává nad rámec své úlohy v exekučním řízení i další aktivity, což je v nejlepším souladu s instrukcí o vymáhání vydanou CEPEJ dne 17. prosince 2009, kterou UIHJ také plně podporuje.

Klíčovým slovem zde je být „multidisciplinární“!

Shledáváme se s tím, že se v mnoha zemích další činnosti soudních exekutorů rozvíjejí stále více a více. Například ve Francii představuje osvědčování skutkového stavu velmi rozvinutou aktivitu, která hraje významnou roli v ročním obratu francouzského soudního exekutora. Totéž platí i o mimosoudním vymáhání pohledávek v Nizozemsku nebo provádění insolvenčí v Estonsku.

Provádění dalších činností ve spojení s naší primární aktivitou, tj. vymáháním soudních rozhodnutí, dělá naši profesi také méně zranitelnou, obzvláště v době bezprecedentní krize. Opět podotýkám, že UIHJ je v tomto ohledu perfektní platformou pro sdílení zkušeností a pro možnost těžit ze znalostí ostatních kolegů, kteří již v dané oblasti pracují léta.

Velkým tématem odborných i politických diskusí je nedostatek statistických dat o exekucích, na podkladě kterých by mohlo dojít k tvorbě odpovídajících politik (zejména sociální politika). Komora oslovila jednotlivé národní státy se žádostí o poskytnutí některých statistických dat. Překvapilo nás, že většina států nemá podrobná statistická data o exekucích k dispozici. Jaké pro to máte vysvětlení? Nebylo by například vhodné na celoevropské úrovni sbírat relevantní statistická data?

Prostřednictvím velkého dotazníku – dotazníku čítajícího okolo 450 otázek týkajících se profese a exekučního

řízení – se UIHJ již mnoho let snaží sbírat statistiky z různých členských zemí. Nicméně je to náročný úkol. Některé země odpovídají v poměrně krátké době a dokonce aktualizují své odpovědi každý rok, zatímco ostatním zemím to musíme několikrát připomínat, než konečně odpoví – nebo i tak neodpoví vůbec!

Problém spočívá v tom, že si většina zemí neuvědomuje, že sběr dat je pro naši práci zásadní. Jsme si vědomi toho, jak obtížné a časově náročné může být vyplnění tak dlouhého dotazníku, ale získání dat je pro nás a naši profesi zcela zásadní! Jak můžeme adekvátně argumentovat tváří v tvář mezinárodním a evropským institucím, pokud nemáme k dispozici žádné statistiky?

UIHJ se vždy snažilo motivovat své členy k aktualizaci stávajícího dotazníku a k odpovědím na nové otázky v případě jeho rozšíření.

Evropská komise Rady Evropy pro hodnocení efektivity justice (CEPEJ) zveřejňuje každé dva roky zprávu nazvanou „Evropský soudní systém – Efektivita a kvalita justice“. UIHJ vždy komisi poskytuje dostupná statistická data týkající se naší profese, aby zajistila, že zpráva bude zahrnovat i informace o činnosti soudních exekutorů.

Jak UIHJ komunikuje a spolupracuje se státy, které mají ryze státní exekuční službu (Švédsko, Německo, Rakousko)? Jak se tyto státy tváří na liberální model vymáhání práva založeného na soudních exekutorech? Jaké problémy řeší? Liší se jejich problémy od těch našich?

V posledních letech se stále více zemí – dokonce i mimo evropský kontinent – se státní vymáhací službou připojilo k UIHJ. Považujeme to za pozitivní vývoj. Cílem UIHJ je reprezentovat na celosvětové úrovni profesi soudních exekutorů, bez ohledu na jejich status. Komunikace

a spolupráce se zeměmi, které mají pouze státní vymáhací službu, je poněkud odlišná než s národními komorami v zemích, kde soudní exekutoři vykonávají činnost v postavení svobodné právnické profese. Co se týče zemí se státními vymáhacími orgány, je třeba rozlišovat mezi těmi, kde tuto profesi reprezentuje nezávislá profesní organizace (například Německo, Itálie), odborové organizace (převážně Jižní Amerika), veřejná služba (například Ruská federace) nebo přímo ministerstvo spravedlnosti (například Kambodža). V závislosti na systému zde proces rozhodování trvá rozdílnou dobu.

Zjistili jsme, že v některých těchto zemích se objevují náznaky snahy změnit systém a vytvořit (alespoň jako paralelní model) profesi soudních exekutorů ve formě svobodné právnické profese. Tento proces v minulých letech proběhl v Bulharsku a Gruzii a v dohledné době bude Arménie spouštět podobnou reformu systému, díky níž vedle stávající státní vymáhací služby vznikne paralelní liberální profese soudních exekutorů – to vše ve spolupráci s UIHJ.

Problémy, s nimiž se potýkají země se státní exekuční službou, jsou mnohdy odlišné od těch našich. V Německu již několik let exekutoři usilují o vyšší kvalifikaci (obzvláště za účelem získání větších pravomocí od státu). Nicméně stát tomu není nakloněn, neboť požadavek vyššího vzdělání by měl přímý dopad na platy těchto úředníků (a jejich důchody) placené státem. Naneštěstí rozpočtové důvody zjevně ovlivňují úroveň vzdělání některých našich kolegů; UIHJ se přitom neustále zasazuje o vysokou kvalifikovanost soudních exekutorů.

UIHJ považuje za svůj úkol bránit základní hodnoty a zájmy naší profese. Uspěť můžeme, pouze pokud zůstaneme jednotní a budeme bojovat spolu, bez ohledu na náš status.

NAŠE JEDNOTA JE NAŠE SÍLA!

PÁR NESROVNALOSTÍ TÝKAJÍCÍCH SE ÚČASTNÍKŮ EXEKUCE

JUDr. Karel Svoboda, Ph.D.
předseda exekučního senátu Nejvyššího soudu

Čas od času se vyplatí zapochybovat o správnosti zavedené soudní praxe. Taková skepse může vést k poznatkům, které budou mít za následek oprávněné přehodnocení dosavadní rutiny. Rádi bychom se s laskavým čtenářem podělili o některé výhrady, které mám k aktuální judikatuře vztahující se k účastníkům exekuce.

Musí nový věřitel vymáhat dluh sám?

Jde o to, zda nový věřitel, který ještě před podáním exekučního návrhu nebo i po jeho podání nabyt pohledávku z exekučního titulu, musí sám podat exekuční návrh, nebo je zapotřebí jeho vstupu do řízení namísto původního oprávněného, dojde-li k postoupení pohledávky až po podání exekučního návrhu ze strany původního věřitele.

Je třeba vyjít z § 1886 odst. 1 ObčZ, podle něhož na žádost postupníka může postupitel vymáhat postoupenou pohledávku svým jménem na účet postupníka; bylo-li postoupení pohledávky dlužníkovi již oznámeno nebo prokázáno, může postupitel pohledávku vymáhat, pokud prokáže souhlas postupníka a pokud postupník pohledávku sám nevymáhá.

To znamená, že exekuční návrh může podat i původní věřitel. Činí tak vlastním jménem na účet nového věřitele. Jestliže během exekuce vyjde najevo, že ještě před podáním exekučního návrhu došlo k postoupení práva na plnění z exekučního titulu, není to samo o sobě důvodem pro zastavení exekuce s argumentem, že původní věřitel nebyl oprávněn k jeho podání. Exekutor (exekuční soud) se dotáže nového věřitele, zda souhlasí, aby pohledávku vlastním jménem a na účet nového věřitele vymáhal původní věřitel. Teprve v případě, že nový věřitel tento souhlas neudělí, dojde k zastavení exekuce pro nedostatek aktivní legitimace na straně oprávněného (původního věřitele). K zastavení exekuce dochází s účinky od doby, kdy se povinný během exekuce dozvěděl, že došlo ke změně věřitele. Do té doby vymožené

plnění bylo vymoženo po právu (srov. s § 1882 odst. 1 ObčZ).

S ohledem na výše uvedené je třeba aplikovat § 36 odst. 3 EŘ, podle něhož ve prospěch jiného, než kdo je v rozhodnutí označen jako oprávněný, lze vést exekuci, jen jestliže je prokázáno, že na něj přešlo či bylo převedeno právo z exekučního titulu. – Z odcitované normy nelze dovodit, že by exekuční návrh při postoupení pohledávky z exekučního titulu nutně musel podat už nový věřitel.

Jestliže k postoupení pohledávky došlo po podání exekučního návrhu, je třeba aplikovat § 36 odst. 5 EŘ (a v návaznosti na něj § 256, § 107 a § 107a OSŘ), podle kterého prokáže-li se, že po zahájení exekučního řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva oprávněného, o němž v exekučním řízení jde, do řízení namísto dosavadního oprávněného vstupuje jeho právní nástupce. I toto pravidlo je třeba vyložit s přihlédnutím k § 1882 ObčZ a konstatovat, že původní oprávněný nemusí po postoupení dluhu z exekučního titulu bezpodmínečně navrhnout změnu v účastnících na straně oprávněného. Prokáže-li, že nový věřitel souhlasí s tím, aby pohledávku vymáhal svým jménem a na účet nového oprávněného, náleží mu aktivní legitimace k vedení exekuce i poté, co po podání exekučního návrhu vyšlo najevo, že došlo k postoupení pohledávky z exekučního titulu.

Smyslem § 36 odst. 3, 5 EŘ tedy není, aby původní věřitel ztratil aktivní legitimaci k podání exekučního návrhu a k vedení exekuce, jestliže předpisy hmotného práva připouštějí, aby právo ukotvené v exekučním titulu vymáhal někdo jiný než věřitel.¹

S přihlédnutím k právě napsanému je třeba přistoupit k dřívějšímu závěru Nejvyššího soudu, podle něhož dospěje-li soudní exekutor k závěru, že oprávněný již není v důsledku postoupení pohledávky skutečným nositelem práva, exekuci zastaví.² – Jde o postup, který se uplatní jen „zásadně“, takže jej exekutor (exekuční soud) využije jen v případech, že dosavadnímu věřiteli (dosavadnímu oprávněnému) podle *aktuálního hmotného práva* (§ 1886 ObčZ) skutečně nesvědčí právo vymáhat exekucí pohledávku, třeba proto, že nový věřitel už povinnému prokázal, že je novým věřitelem, a oprávněný nepředložil důkaz, z něhož by plynulo, že nový věřitel souhlasí, aby pohledávku vymáhal svým jménem na účet nového věřitele.

Co když povinný nesouhlasí s výsledkem excindačního řízení?

Jde-li o vyloučení věci z exekuce (§ 267 OSŘ, § 68 odst. 4 EŘ), zákonodárce podle mého názoru nedoceníl, že přímý zájem na výsledku excindační žaloby může mít i sám povinný. A to tehdy, když má za to, že určitá majetková hodnota patří nikoliv třetí osobě, jež podala vylučovací žalobu, ale jemu. Proto se domnívá, že by měl být zbaven vymáhaného dluhu i z realizace této věci. Přesto povinný podle zákona není účastníkem vylučovacího řízení.

Nabízí se řešení, že při vznesení takové námitky ze strany povinného exekuční soud nemá exekuci ohledně vyloučené majetkové hodnoty bez dalšího zastavit [§ 268 odst. 1 písm. f) OSŘ] a že naopak se má námitkou povinného věcně zabývat. Pro případ, že dojde k závěru, že právo povinného je silnější než právo třetí osoby, rozhodne tak, že se exekuce ohledně této majetkové hodnoty nezastavuje. Dřívější pravomocné rozhodnutí o excindační žalobě nevytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté, protože předmět řízení sice byl reálně tentýž, ale rozsudek není pro povinného závazný, protože nebyl účastníkem excindačního řízení.³

Připomínám, že účastníkem řízení o částečném zastavení exekuce je i třetí osoba, která s úspěchem excindovala. Takže i ona má právo uvádět a prokazovat skutečnosti ve svůj prospěch. Jestliže tedy soud má za to, že námitka povinného je namístě, musí o tom excindačního žalobce poučit a dát mu prostor, aby soud přesvědčil, že exekuce má být na základě úspěšné excindační žaloby ohledně vyloučené majetkové hodnoty zastavena.

Jak je to s náhradou nákladů „dílčích“ účastníků exekuce

Ústavní soud zdůrazňuje, že končí-li účastenství osob odlišných od oprávněného, povinného nebo manžela povinného v rámci exekuce (v některé z jejích dílčích fází), má exekutor (exekuční soud) rozhodnout o náhradě nákladů řízení mezi takovým „dílčím účastníkem“ a řádnými účastníky exekuce. Ústavní soud argumentuje tak, že dílčí účastník není povinným, a proto o náhradě jeho nákladů nelze později rozhodnout příkazem k úhradě nákladů exekuce a zároveň není možné přehlížet, že jakmile dílčí řízení o jeho právech a povinnostech skončí, končí i jeho účast na řízení, a proto je právě v tomto okamžiku zapotřebí rozhodnout o náhradě jeho nákladů (§ 151 odst. 1 OSŘ). Rozhoduje-li tedy exekutor, kolik z vymoženého plnění vydá insolvenčnímu správci ve

¹ Srov. s usnesením NS z 29. 8. 2017, sp. zn. 20 Cdo 5656/2016.

² Viz usnesení NS z 1. 9. 2016, sp. zn. 20 Cdo 2034/2016.

³ K překážce věci pravomocně rozhodnuté nebo pravomocně posouzené blíže viz SVOBODA, K. *Žaloba v civilním řízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2019, s. 32 a násl.

prospěch insolvenční podstaty a kolik si ponechá na nákladech exekuce (na své odměně a výdajích), má rozhodnout i o tom, zda a kdo má insolvenčnímu správci nahradit jeho náklady, které během exekuce vznikly.⁴

Postoji Ústavního soudu nelze upřít logiku. Ale zároveň je pravda, že mezi nalézacím a vykonávacím řízením je rozdíl, který zákonodárce zohledňuje tím, že ustanovení OSŘ se v exekuci využijí jen „přiměřeně“⁵ a jen v situacích, které neupravují normy exekučního práva (§ 52 odst. 1 EŘ).

Proto není namístě přehlédnout, že exekuční právo jasné a jednoznačně upravuje, jakým způsobem má exekutor (exekuční soud) naložit s plněním, které vymohl z majetku povinného (viz zejména § 280, § 283, § 307, § 332, § 337c a násl. OSŘ). V § 270 a v § 271 OSŘ se dále dočteme, že z vymoženého plnění se kromě platby na exekuční titul uhradí i „náklady výkonu rozhodnutí“. Pro případ, že dojde k zastavení výkonu, náklady výkonu se hradí rovněž, ale nikoliv nutně z vymoženého plnění, ale z kapsy toho z účastníků, kterému je třeba klást k tíži důvod, pro který dochází k zastavení výkonu. V zásadě totéž lze vyčíst z § 87 a násl. EŘ, jestliže se nevede soudní výkon, ale exekutorská exekuce. V poměrech exekutorské exekuce dále zákon výslovně stanoví, co se rozumí termínem „náklady exekuce“. Jimi jsou odměna a výdaje exekutora (§ 87 odst. 1 EŘ). Dále se v EŘ dočteme, že náklady oprávněného se uspokojují z vymoženého plnění, pokud exekuce skončí vymožením (§ 87 odst. 2–4 EŘ), a to na základě příkazu exekutora k náhradě nákladů exekuce (§ 88 EŘ). Jestliže exekuce končí zastavením, rozhodne exekutor (exekuční soud) o nákladech mezi účastníky podle toho, kdo z nich zavinil, že exekuce byla zastavena (§ 89 EŘ). Z této formulace je jasné, že „účastníky“ se rozumí pouze hlavní účastníci exekuce, tedy oprávněný, povinný, manžel povinného, případně jejich procesní nástupci. O dílčích účastnících a o jejich právu na náhradu nákladů EŘ (a vlastně i OSŘ) mlčí.

Jde o to, zda toto mlčení je namístě pokládat za záměr zákonodárce, který s ohledem na specifickou podstatu exekuce nepřipouští, aby dílčí účastníci měli mít právo na náhradu svých nákladů, nebo jestli právo dílčích účastníků exekuce nemá být potlačeno, protože jde o přirozené právo kohokoliv na náhradu jeho nákladů,

pokud mu během řízení vzniklo nějaké právo nebo povinnost, či se stal účastníkem některého z „miniřízení“ uvnitř exekuce.

Přikláníme se k tomu, že ve specifických poměrech exekuce skutečně je možné přiznat právo na náhradu nákladů exekuce jen v případech, kdy s tím zákon výslovně počítá. Zaprvé zohledňujeme, že i v nalézacím řízení zákon výslovně upravuje případy, kdy účastníci „miniřízení“ mají mít právo na náhradu svých nákladů (viz například právo na svědečné, znalečné nebo tlumočné, právo osoby, které soud uložil nějakou povinnost, na náhradu nákladů na splnění této povinnosti, srov. s § 137 a násl. OSŘ). V exekučních poměrech navíc nelze ignorovat, že náklady řízení se zásadně mají uspokojovat z vymoženého plnění; na co se má vymožená částka použít, zákon rovněž exaktně definuje. Například v § 337c OSŘ se dočteme, jaké pohledávky nebo náklady exekuce se ve které skupině uspokojují. – Tak náklady státu a náklady exekutora (srov. si s § 66 odst. 2 EŘ) se uspokojují v první skupině, tedy přednostně před uspokojením exekučního titulu a pohledávkami ostatních věřitelů.

Z právě napsaného vyplývá, že insolvenční správce nemá mít právo na náhradu nákladů řízení, protože zákon nepředpokládá, že by jeho náklady byly uspokojeny z vymoženého plnění a toto právo mu výslovně nepřiznává. Tento přístup zákonodárce nelze pokládat za nespravedlivé a pro insolvenčního správce neúnosné opomenutí, protože náklady insolvenčního správce mají být prvotně uspokojeny z jiných než exekučních zdrojů (viz vyhláška č. 313/2007 Sb.).

Jde-li o náklady, které během realizace majetku povinného vznikly nikoliv hlavním účastníkům exekuce a exekutorovi, ale dílčím účastníkům řízení, jejichž pohledávky mají být v exekuci rovněž uspokojeny (například dalšího oprávněného nebo věřitelů, kteří přihlásili své pohledávky k uspokojení při exekuci prodejem nemovité věci), normy exekučního práva tyto dílčí účastníky staví pro případ, že jejich pohledávky mají být uspokojeny vymožením (zde prodejem nemovitosti), na roveň oprávněnému (srov. s § 337c, § 336b odst. 4 OSŘ). Takže jejich náklady vzniklé během zpeněžení nemovité věci jsou náklady exekuce ve smyslu § 270 odst. 1, 2 OSŘ. A to tehdy, když dochází k alespoň částečnému uhrazení jejich pohledávky. Exekutor by o náhradě jejich nákladů měl rozhodnout z moci úřední (§ 142 a násl. OSŘ) buď v příkazu k úhradě nákladů exekuce, nebo v rámci rozvrhového usnesení (dochází-li k prodeji nemovitosti povinného).⁶

⁴ Viz náleží ÚS z 27. 8. 2013, sp. zn. II.ÚS 4104/12.

⁵ „Přiměřeným využitím“ se rozumí takový postup při použití právního předpisu, při kterém se na právní vztahy aplikují jen některé odpovídající části jiné právní úpravy, jež má být přiměřeně použita; na rozdíl od legislativního termínu „obdobně“, které ve spojení s odkazem na jiné ustanovení téhož nebo jiného právního předpisu vyjadřuje, že toto ustanovení se vztahuje na vymezené právní vztahy v plném rozsahu, naznačuje termín „přiměřeně“ volnější vztah mezi tímto ustanovením a vymezenými právními vztahy (viz usnesení NS z 5. 6. 2007, sp. zn. 21 Cdo 612/2006).

⁶ Rozvrhové usnesení je verdiktem postaveným na roveň příkazu k úhradě nákladů exekuce. Bližší vysvětlení viz SVOBODA, K. Náklady exekuce – poznámky k aktuální úpravě. *Právní rozhledy*, č. 7, 2020.

Oprávněný jako výlučný účastník „předfáze“ exekučního řízení

Přečteme-li si § 36 odst. 1 EŘ, dojdeme na první pohled k neochvějnému závěru, že účastníky exekučního řízení jsou od samého počátku (už v době podání exekučního návrhu) jak oprávněný, tak povinný.⁷

Stejně jako v nalézacím, i ve vykonávacím řízení však není namístě přehlédnout, že na samém počátku jakéhokoliv soudního procesu dochází k jakési „předfázi“, v níž soud (exekutor) zjišťuje, zda vůbec jsou splněny procesní předpoklady, aby řízení meritorně proběhlo. Účastníkem „předfáze“ je pouze navrhovatel. Tedy žalobce, jde-li o nalézací řízení, nebo oprávněný, jde-li o vykonávací řízení.

Tato „předfáze“ trvá nejpozději do doby, než soud (exekutor) vyrozumí o existenci řízení ostatní od navrhovatele odlišné účastníky nebo se některý z ostatních účastníků o zahájení řízení dozví a uskuteční v jeho rámci první procesní úkon (například vyjádření se k exekučnímu návrhu). Fakt, že „předfáze“ řízení opravdu existuje, jakož i okolnost, na jejímž základě „předfáze“ končí, je odvoditelný ze zákona.

Například v § 43a odst. 6 EŘ se dočteme, že exekutor přistoupí k odmítnutí exekučního návrhu (třeba i na základě pokynu soudu), je-li exekuční návrh natolik neurčitý, že není jasné, jaký exekuční titul nebo vůči komu má být vykonán. Exekutor má exekuční návrh zamítnout, nejsou-li splněny procesní předpoklady pro zahájení a vedení exekuce spočívající třeba v tom, že exekuční titul dosud nenabyl právní moci. – Jestliže exekutor odmítá nebo zamítá exekuční návrh s poukazem na § 43a EŘ, aniž by povinného vyrozuměl o zahájení exekučního řízení a aniž by povinný (který se o exekučním řízení dozvěděl jinak) už v řízení uskutečnil procesní podání, je účastníkem této fáze exekučního řízení jen oprávněný.

Fakt, že úsek exekučního řízení od podání exekučního návrhu do doby, než exekutor zašle povinnému vyrozumění o zahájení exekuce, je „předfází“ exekučního řízení, jehož účastníkem je jen oprávněný jako navrhovatel, je odvoditelný i z § 44 odst. 1 EŘ, z něhož plyne, že první úkon, který exekutor uskutečňuje během exekučního řízení vůči povinnému, je vyrozumění o zahájení exekuce. K takovému vyrozumění samozřejmě dojde jen tehdy, když exekutor třeba i na základě pokynu exekučního soudu exekuční návrh neodmítl nebo nezamítl postupem podle § 43a EŘ.

Jestliže exekuční řízení končí v „předfázi“, exekutor (exekuční soud) nerozhoduje o náhradě nákladů řízení

mezi oprávněným a povinným, protože povinný se prozatím vůbec nestal účastníkem řízení. Vzniknou-li exekutorovi nebo exekučnímu soudu náklady řízení, uloží se v usnesení, jímž se exekuční řízení končí, povinnost k náhradě nákladů státu nebo exekutora oprávněnému (§ 89 EŘ, § 271 OSŘ). Usnesení se doručuje jen oprávněnému.

Může manžel povinného podat excindační žalobu?

Ano, a to v případech, kdy se s ohledem na okolnosti postižení určité majetkové hodnoty nestává účastníkem exekuce. Například tehdy, když exekutor vydal exekuční příkaz postižením movitých věcí povinného. Na jeho základě vykonavatel sepsal zpeněžitelné movité věci, které nalezl v místě bydliště povinného. Mezi těmito věcmi byl i osobní automobil. Manžel povinného však tento automobil nabyt ještě před uzavřením manželství. Za takových okolností se manžel sepsáním auta nestal účastníkem exekuce. Má pouze právo podat návrh na vyloučení automobilu ze soupisu a případně právo podat návrh na vyloučení auta z exekuce (srov. s § 267 OSŘ a s § 68 EŘ).

Lze zobecnit, že manžel povinného se nestává účastníkem exekuce, jestliže exekutor postihuje jeho výlučný majetek z jiného důvodu než podle § 262a OSŘ. Má-li manžel povinného kupříkladu za to, že postižená nemovitost je od samého počátku (nikoliv na základě dohody nebo rozhodnutí o vypořádání společného jmění) jeho výlučným majetkem a nikoliv ve společném jmění [například nabyt ji ze svých výlučných prostředků, viz § 709 odst. 1 písm. d) ObčZ], musí podat excindační žalobu podle § 267 OSŘ, nikoliv návrh na zastavení exekuce podle § 262b OSŘ. Ustanovení § 262b OSŘ totiž směřuje k řešení situací, kdy společné jmění manželů bylo postiženo nad rámec kvazi vypořádacího podílu povinného na společném jmění (§ 732 ObčZ), nebo kdy se manžel povinného domnívá, že postih jeho nyní již výlučného majetku, k němuž exekutor přistoupil podle § 262a OSŘ, je nepřípustný vzhledem k § 719, § 727 a § 734 ObčZ.

Jestliže manžel povinného už je účastníkem exekuce (třeba proto, že exekutor již postihl majetek ve společném jmění) a manžel povinného má za to, že určitá věc není součástí společného jmění, ale jeho výlučným majetkem, jenž nikdy nepatřil do společného jmění, opět má k dispozici excindační žalobu podle § 267 OSŘ a nikoli návrh na částečné zastavení exekuce ohledně této věci podle § 262b OSŘ. Je tomu tak proto, že § 262b OSŘ dopadá na jen případy nadlimitního postihu společného jmění podle § 732 ObčZ nebo na případy, kdy je postižen sice výlučný majetek manžela povinného, ale neměl být postižen, protože změna obsahu společného jmění se nedotkla práv oprávněného (§ 719, § 727, § 734 ObčZ).

⁷ Podle § 36 odst. 1 EŘ účastníky exekučního řízení jsou oprávněný a povinný.

EXEKUTOŘI JAKO (NEVÍTANÍ) PŘIHLAŠOVATELÉ POHLEDÁVEK

Mgr. Jana Holečková

exekutorská koncipientka
soudního exekutora Mgr. Michala Suchánka
Exekutorský úřad Praha 9

Žijeme ve světě, kde mezilidské vztahy nepoznaly spory, soudců proto není třeba, kde dlužníci plní své povinnosti, takže soudních exekutorů není třeba, kde se lidé nedostávají do dluhové pasti, a tak insolvenčních správců rovněž není třeba. Čtenáře jistě napadne, jak utopický takový model je. Role soudce, insolvenčního správce a stejně tak i funkce exekutora má v dnešní společnosti své opodstatněné místo a je nežádoucí, aby se jejich právní stav ocitnul v nejistotě. Následující řádky bych proto ráda věnovala problematice postavení soudního exekutora v insolvenčním řízení, konkrétně přihlašování nákladů exekučního řízení, které v současné době způsobuje četné problémy.¹ V článku se pokusím nabídnout nestranný náhled na obě zainteresované strany a „nekopat ani za jeden tým“, protože obě skupiny patří do „národáku“ a měly by podle toho také jednat.

Průlomový náleží Ústavního soudu ČR z roku 2016² poměrně jednoznačně a legitimně vzbudil očekávání, že si exekutoři mohou do insolvenčního řízení přihlašovat své náklady spolu s odměnou v minimální výši,³ protože takový nárok vzniká počínaje zahájením exekuce.⁴ Náзор byl vyřčen a nechť exekutoři, kteří v rámci exekučního řízení činili kroky, přihlašují. Nejvyšší soud ČR⁵ se ale neztotožnil s názorem zmiňovaného nálezu Ústavního

¹ Náhrada hotových výdajů v paušální částce a minimální odměna exekutora náleží dle § 13 odst. 1 a § 6 odst. 3 vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem.

² Nález Ústavního soudu ČR ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3250/14.

³ Vrchní soud v Olomouci v rozhodnutí ze dne 14. 3. 2018, č. j. 45 ICm 2356/2017 uzavřel, že není stanovena právním předpisem tato minimální výše odměny exekutora, proto nelze náleží v souvislosti s odměnou skutečně aplikovat. Mám ale za to, že takovou mezeru v zákoně lze překonat analogií legis a postupovat dle § 11 odst. 2 a 3 vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem.

⁴ Shodně rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 27. 8. 2019, č. j. 1 ICm 1100/2019-26.

⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2017, sp. zn. 29 ICdo 56/2015.

soudu ČR v tom, že připustil přihlášení hotových výdajů, ovšem zapověděl možnost přihlášení odměny, pokud jste vy, exekutoři, před zahájením insolvenčního řízení úpadce nezpeněžili alespoň „vidličky a nože“. Taková dichotomie samozřejmě způsobuje značné problémy, a to jak na straně exekutorů, tak též na straně insolvenčních správců. Vzniklá situace vyžaduje další upřesňující komentář. Je třeba zdůraznit, že z čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky vyplývá pravidlo závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu ČR. Judikatura by měla rozhodnutí Ústavního soudu ČR v případech stejného druhu respektovat a následovat, anebo přednést relevantní důvody, proč není vhodné již vyslovený princip v tomto dalším případě aplikovat.⁶ Nejvyšší soud ČR přitom právě relevantní důvody, které by aplikaci výkladu Ústavního soudu ČR bránily, neuvedl. V této souvislosti považuji za vhodné upozornit na odůvodnění nálezu ze dne 9. dubna 2019, sp. zn. II. ÚS 3236/18, v němž Ústavní soud ČR připomenul, že „rozdílná rozhodovací praxe soudů o totožných věcech je zásadně nežádoucí, neboť materiální právní stát je vystavěn mimo jiné na důvěře občanů v právo a právní řád. Podmínkou takové důvěry je stabilita právního řádu a dostatečná míra právní jistoty občanů.“ Právní jistotě pak bezpochyby prospívá, že zákon je vykládán pro všechny případy splňující stejné podmínky shodně.

Praxe je proto taková, že soudní exekutoři přihlašují v souladu s rozhodnutím Ústavního soudu ČR hotové výdaje i odměnu přihláškou do insolvenčního řízení a insolvenční správci pohledávky popírají a vyzývají druhou stranu k podání určovací žaloby dle rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR. Aby exekutoři dostali svému právu, musí ale uhradit soudní poplatek, kdy zároveň přihlašují v takřka všech případech částku 6 655 Kč. Naproti tomu stojí nákladová imunita insolvenčních správců, která vyplývá z § 202 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kde je stanoveno, že nikdo nemá právo na náhradu nákladů řízení ve sporech o pravost, výši a pořadí pohledávky proti insolvenčnímu správci. To bdělého čtenáře přivádí k myšlence, že takový stav ve své podstatě může představovat nemožnost přístupu k soudu v podobě ekonomické překážky, neboť jen soudní poplatek za podání určovací žaloby téměř dosahuje výše pohledávky žalobce.⁷ Dlužno dodat, že nákladová imunita insolvenčních správců má své racionální zdůvodnění, ale neměla by být zneužívána na úkor druhé strany, a zasahovat tak do základních principů spravedlivého procesu. Je pochopitelné, že se postavení insolvenčních správců a soudních exekutorů musí lišit. Insolvenční správce představuje poslední záchrannou brzdu a je pomyslným „kustodem“ dlužníka, aby se předešlo jeho úplné ekonomické

likvidaci. Exekutor a contrario brání oprávněné zájmy věřitelů, jejichž nárok vyplývá z exekučního titulu. Jde o službu společnosti, která udržuje ekonomickou rovnováhu, a je proto v pořádku, že za tyto činnosti obě strany požadují své náklady a odměnu, přičemž „tým A“ s nárokem bez dalšího a přednostně, kdežto „tým B“ podmíněně a ne vždy.

Aby si soudní exekutor mohl nárokovat hotové výdaje, musí být dle Ústavního soudu ČR činný. To podle rozhodnutí Krajského soudu v Plzni znamená, že by měl již v přihlášce pohledávky uvést seznam úkonů, které v daném exekučním řízení vykonal, když uvádí, že „žalobce však v přihlášce pohledávky netvrdil, že by činil jakýkoli úkon v exekučním řízení“.⁸ Pohledávka co do odměny exekutora vzniká již okamžikem, kdy byl exekutor pověřen provedením exekuce, a to bez ohledu na to, že jím do doby zahájení insolvenčního řízení nebylo ničeho vymoženo. V dobré víře za takových okolností proto soudní exekutor jako věřitel přihlásí svou pohledávku do insolvenčního řízení. Taková pohledávka bývá, jak již bylo uvedeno výše, ze strany insolvenčního správce často popírána a exekutor je nucen podat žalobu na určení pravosti pohledávky. Tím vznikají další náklady, jež pak ale nejsou soudnímu exekutorovi nahrazovány.⁹ Insolvenční správce je povinován k náhradě v případech, kdy náklady řízení vznikly zaviněním insolvenčního správce nebo náhodou, která se mu přihodila. Otázku zavinění posuzoval i Vrchní soud v Praze.¹⁰ Zdůraznil, že do termínu procesního zavinění nelze zařadit věcné důvody, je-li pod procesní zavinění možné zahrnout jen jednání insolvenčního správce. Domnívám se, že pod takové jednání lze jednoznačně zahrnout popření pohledávky bez bližšího zdůvodnění a následující pasivitu insolvenčního správce v incidenčním sporu. Čtenáři ale zároveň nabízím otázku, zda tak není jedna strana sporu jednoznačně zvýhodněna. Lze v zavinění spatřovat i nerespektování právního názoru Ústavního soudu ČR publikovaného v nálezu ze dne 1. července 2016 sp. zn. IV. ÚS 3250/14? Může být takový popěrný úkon insolvenčního správce považován za šikanózní a náklady řízení žalobce podřadit pod ustanovení § 202 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, neboť vznikly zaviněním insolvenčního správce?

Nadto je třeba ale vyzdvihnout nutnost zakotvení nákladové imunity insolvenčních správců, která je odůvodněna zájmem na dosažení účelu insolvenčního řízení. Bez takové právní úpravy by vedení incidenčních sporů

⁶ Všeobecný (precedenční) význam svých nálezu Ústavní soud ČR dovedl i ve svém nálezu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. IV. ÚS 301/05.

⁷ Shodně usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 23. 11. 2018, sp. zn. I. ÚS 3804/17.

⁸ Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 22. 10. 2019, č. j. 65 ICm 2112/2019-52.

⁹ V rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 22. 10. 2019, č. j. 65 ICm 2112/2019-52 bylo rozhodnuto o nákladech řízení v neprospěch soudního exekutora podle ustanovení § 142 odst. 2 OSŘ.

¹⁰ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 9. 2018, č. j. 101 VSPH 696/2017-316.

nebylo udržitelné, insolvenční správce by byl demotivován k popírání pohledávek, které jsou skutečně neopodstatněné a nenaplnil by se účel insolvenčního řízení, jímž je uspořádání majetkových vztahů dlužníka.¹¹

Je pravdou, že insolvenční správci jednájí v souladu s výše citovaným rozhodnutím Nejvyššího soudu, které koreluje s jejich zájmem, a exekutoři ostatně nečiní jinak. Důležité ale je, že by k takovým situacím docházet nemělo. Strany by se veskrze neměly řídit tím, co se jim strategicky hodí a účelově se vyhýbat jinému. Měly by jednat v souladu s konstantní judikaturou stanovenou na nejvyšší úrovni, protože se zde hájí mimo jiné i zájmy třetích osob (zájem majetkové ochrany dlužníka v insolvenčním řízení a co nejvyššího a zásadně poměrného uspokojení dlužnických věřitelů). V tomto případě byla judikatura nejednotná, Ústavní soud ČR se ji pokusil sjednotit, avšak po vydání klíčového rozhodnutí Nejvyšší soud ČR věc zhodnotil rozdílně, aniž by uvedl seriózní důvody, proč tak učinil. Některá rozhodnutí vrchních a okresních soudů rozsudek Nejvyššího soudu ČR následují, a to i v argumentační rovině, když pouze odkáží bez uvedení bližšího vysvětlení. Vrchní soud v Olomouci se pokusil vymanit z dikce nálezu Ústavního soudu ČR, když judikoval, že v jím posuzované věci nejde o shodnou situaci, ze které vycházel při svých závěrech Ústavní soud ČR, a nelze tak nálezu aplikovat.¹² Ten podle vrchního soudu rozhodoval za stavu, kdy již bylo dlužníkovi přiznáno osvobození od placení zbytku dluhů, a došlo proto k zastavení exekučního řízení. Mám za to, že Ústavní soud ČR sice rozhodoval za stavu, kdy bylo dlužníkovi přiznáno osvobození, samotné rozhodnutí soudu se však vztahuje k době, kdy o osvobození rozhodnuto nebylo. Proto nelze jednoznačně tvrdit, že se projednávané věci neshodují. Je ale třeba souhlasit s tvrzením z citovaného rozsudku vrchního soudu, že nelze předjímat, zda bude či nebude dlužník v insolvenčním řízení osvobozen od placení zbytku svých dluhů. Současně a contrario nelze předjímat, že dojde ke zrušení schváleného oddlužení a bude možné v exekučním řízení dále pokračovat. V drtivé většině případů k osvobození dlužníka dochází, a soudní exekutor by tak dle zmíněného rozhodnutí byl znevýhodněn ve svém nároku na odměnu.

Roztříštěnost judikatury stvrzují i rozhodnutí vrchních soudů poslední doby. Rozsudky Vrchního soudu v Praze, které se liší o pouhé dva dny, se k dané problematice postavily zcela odlišně. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 18. února 2020, č. j. 102 VSPH 836/2019-39 shrnuje, že dotčený nálezu Ústavního soudu ČR vychází z jině

situace, „když povinný (dlužník) byl po skončení oddlužení osvobozen od placení všech pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž nebyly uspokojeny“, nemůže být proto v dané věci aplikován a je žádoucí držet se právního názoru Nejvyššího soudu ČR. Naproti tomu Vrchní soud v Praze v rozhodnutí ze dne 20. února 2020, č. j. 101 VSPH 878/2019-83 uzavřel, že právo na úhradu exekutorské odměny vzniklo již v okamžiku, kdy bylo vůči povinnému insolvenční řízení zahájeno, a to bez ohledu na to, že jím do doby zahájení insolvenčního řízení nebylo v rámci exekuce vymoženo žádné plnění. Soud se dále vymezil proti názoru, že „nálezu Ústavního soudu ČR není v projednávané věci aplikovatelný, neboť řeší odlišnou situaci a je z něj možno vycházet pouze tehdy, kdy je insolvenční řízení ukončeno splněním oddlužení a osvobozením insolvenčního dlužníka od placení pohledávek“. Soud připustil, že insolvenční řízení nemusí být za každých okolností ukončeno takovým způsobem, a že tedy přichází v úvahu možnost dále pokračovat v exekučním řízení. „Dojde-li však k této situaci, je pak odpovídajícím řešením zohlednění výše minimální odměny, která byla jakožto pohledávka exekutora (poměrně) uspokojena v insolvenčním řízení, při stanovení konečné výše nákladů exekuce.“ Takové řešení je dle mého logickým důsledkem aplikace ústavněprávní zásady práva soudního exekutora na spravedlivou odměnu. Přestože Ústavní soud ČR podotkl, že riziko neuhrazení odměny za odvedenou práci je vyvažováno výhodami souvisejícími s touto profesí.¹³

Závěrem je třeba dodat, že zdánlivě protichůdné zájmy insolvenčních správců a soudních exekutorů je nutné postavit najisto a zdá se, že jediným řešením je svízelná cesta soudních sporů, aby se z bagatelní pohledávky¹⁴ stal důvod pro znovuotevření této otázky před Ústavním soudem ČR. Anebo tím soudních exekutorů rezignuje na uplatnění svých práv, a rozhodnuto tak bude kontumačně?

¹¹ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 9. 6. 2015, sp. zn. II. ÚS 1313/15.

¹² Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2. 4. 2019, č. j. 13 VSOL 12/2019-46.

¹³ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 28. 1. 2020, sp. zn. III. ÚS 1739/19.

¹⁴ Ústavní soud ČR v této souvislosti v nálezu ze dne 10. 4. 2014, sp. zn. III. ÚS 3725/13 vyslovil, že přezkum soudních rozhodnutí v bagatelních věcech nelze zcela vyloučit, avšak jen za podmínky bude-li zásah kolidující s podstatou a smyslem základních práv a svobod natolik intenzivní nebo v případě zpochybnění právní jistoty účastníků soudního řízení v důsledku chybějící kognice soudů vyšších stupňů.

Z JUDIKATURY ÚSTAVNÍHO SOUDU

Mgr. Martin Pospíšil
asistent soudce Ústavního soudu

Přiměřenosti výše přiznaných nákladů ve vztahu ke skutečné činnosti exekutora v průběhu exekuce

nález ze dne 14. 1. 2020 sp. zn. I. ÚS 905/19

§ 6 vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách exekutora

Pohledávka mezi věřitelem a dlužníkem byla zajištěna zástavním právem na nemovitých věcech. Původní oprávněná podala návrh k provedení exekuce prodejem zástavy pro vymožení pohledávky. V průběhu exekuce došlo ke změně účastníka na straně oprávněné a k jejímu návrhu byla usnesením okresního soudu exekuce zastavena pro vymáhání pohledávky oprávněné s příslušenstvím a nákladů oprávněné v exekučním řízení a ponechána v běhu pro vymáhání nákladů exekuce soudního exekutora. Důvodem podání návrhu oprávněné na zastavení exekuce bylo uzavření dohody mezi účastníky o jiném způsobu plnění vymáhané pohledávky.

Po částečném zastavení exekuce vydal exekutor (stěžovatel) příkaz k úhradě nákladů exekuce, jejichž výši odůvodnil zohledněním složitosti a namáhavosti způsobu provedení exekuce (nález ÚS sp. zn. Pl. ÚS 8/06). Rozhodnutí soudního exekutora bylo usnesením okresního soudu potvrzeno jako věcně správné. Soud dospěl k závěru, že i když v exekuci nedošlo k vymožení žádného reálného plnění, nelze bez dalšího uzavřít, že exekutor nemá nárok na odměnu za svou činnost, respektive že má právo pouze na odměnu sníženou jako v případě úplného zastavení exekuce. Až v rámci exekuce došlo mezi novou oprávněnou a povinnou k uzavření dohody o jiném způsobu plnění pohledávky. Podle soudu je třeba takovou dohodu považovat za ekvivalentní situaci, kdy byla pohledávka uhrazena, přičemž k uzavření dohody mezi účastníky došlo i pod tlakem probíhající exekuce.

Následně podal povinný návrh na zastavení exekuce, kdy spolu s návrhem předložil smlouvu o postoupení pohledávek, z níž plyne, že byla uzavřena mezi oprávněnou

jako postupitelem a povinným jako postupníkem, kdy předmětem postoupení byla pohledávka včetně jejího příslušenství. Příslušný okresní soud rozhodl tak, že se exekuce zastavuje, žádný z účastníků řízení nemá nárok na náhradu nákladů řízení a soudní exekutor nemá nárok na náhradu nákladů exekuce. Tyto náklady lze totiž vymoci pouze prostřednictvím zpeněžení zástavy, avšak exekuce prodejem zástavy není proveditelná z důvodu zániku zástavního práva. Vzhledem k tomu neexistuje způsob, jakým by soudní exekutor mohl náklady exekuce vymoci.

Krajský soud dále dospěl k závěru, že exekutor má nepochybně právo, aby za provedenou práci v exekučním řízení dostal zapláceno, a podle odvolacího soudu mu nelze odeprít odměnu jen z toho důvodu, že již nelze v exekučním řízení pokračovat, neboť zástava zanikla. V tomto konkrétním případě lze založit nový exekuční titul, a proto odvolací soud uložil povinnému zaplatit náklady exekuce. Odměnu exekutora určil podle vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách exekutora. V exekučním řízení nebylo vymoženo nic, exekuce byla zcela zastavena a podle § 6 odst. 3 vyhlášky č. 330/2001 Sb., ve znění účinném před 31. 3. 2017, byla exekutorovi přiznána odměna ve výši 3 000 Kč. Vedle toho exekutorovi náleží i náhrada výdajů.

Stěžovatel namítá, že při posuzování výše náhrady nákladů exekuce odvolací soud mechanicky aplikoval ustanovení exekučního tarifu, kdy v případě, že nebylo vymoženo v exekuci ničeho, činí výše odměny 3 000 Kč a náhrada výdajů spočívající v nákladech na znalecký posudek ve výši 11 520 Kč, a to za situace, kdy bylo zřejmé, že exekuce bude zastavena a účinky příkazu k úhradě nákladů exekuce včetně ústavně konformně stanovených nákladů exekuce zanikají. Stěžovatel poukázal na základní principy způsobu stanovení nákladů exekuce obsažené v nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 8/06.

Ústavní soud konstatoval, že smyslem odůvodnění rozhodnutí je především seznámení účastníků řízení s úvahami, na nichž soud založil své rozhodnutí, jakož i vyloučení pochybností o přítomnosti svévole nebo libovůle v rozhodování soudu. Tento účel odůvodnění v projednávané věci naplněn nebyl.

Z odůvodnění krajského soudu je patrné, že tento se zabýval jen možností přiznat soudnímu exekutorovi náklady řízení za situace, kdy dojde k zastavení řízení z důvodu zániku zástavního práva v případě splnutí osoby zástavního věřitele a zástavního dlužníka. V tomto směru závěru odvolacího soudu, podle něhož exekutorovi nelze odeprít odměnu jen z toho důvodu, že již nelze v exekučním řízení pokračovat, protože zástava zanikla, není co vytknout. Odvolací soud však při rozhodování o výši nákladů soudního exekutora neposoudil věc v jejím celém kontextu s přihlédnutím k předchozímu

procesnímu vývoji. Zcela pominul, že věc již byla jednou předmětem přezkumu u Ústavního soudu, a nevzal tak v úvahu závěry Ústavního soudu vyslovené v jeho usnesení sp. zn. IV. ÚS 1776/16.

V uvedeném rozhodnutí Ústavní soud jednoznačně shledal závěry soudu, podle nichž v tomto konkrétním případě má exekutor nárok na odměnu za svou dosavadní činnost, jako v případě vymožení plnění a nikoliv pouze na sníženou odměnu ve výši 3 000 Kč jako v případě úplného zastavení exekuce, za ústavně konformní. Ztotožnil se s tím, že je třeba zohlednit, že exekuce byla zahájena k návrhu oprávněné po právu, jelikož povinná nesplnila řádně a včas svou povinnost vyplývající z exekučního titulu; až v rámci exekuce došlo mezi novou oprávněnou a povinnou k uzavření dohody o jiném způsobu plnění pohledávky a takovou dohodu je třeba považovat za ekvivalentní situaci, kdy byla pohledávka uhrazena, neboť k tomu došlo i pod tlakem probíhající exekuce. Uvedené závěry je třeba zvažovat i při rozhodování o nákladech řízení soudního exekutora při zastavení řízení vedeného již jen pro náklady exekuce z důvodu zániku zástavního práva, byť se nyní jedná o rozhodování o nákladech řízení v jiné procesní situaci. Rozhodnutí krajského soudu nejenže nepřihlíží ke specifiku projednávané věci, ale postrádá i jakékoliv úvahy o přiměřenosti výše přiznaných nákladů ve vztahu ke skutečné činnosti exekutora v průběhu exekuce. Nadto Ústavní soud dodává, že shora nastíněné procesní kroky oprávněného i povinného po zastavení exekučního řízení z důvodů dohody o jiném způsobu plnění pohledávky naznačují právě úsilí vyhnout se povinnosti platit exekutorovi náklady exekuce.

Náklady exekuce v případě dobrovolného plnění povinného

nález ze dne 10. 3. 2020, sp. zn. I. ÚS 3302/19

*§ 5 exekučního tarifu
§ 90 exekučního řádu*

Z podnětu oprávněného bylo zahájeno exekuční řízení pro vymožení pohledávky, a to podle vykonatelného rozhodnutí obecných soudů. Stěžovatelce bylo doručeno vyrozumění o zahájení exekuce a výzva ke splnění vymáhané povinnosti. V této výzvě byla stěžovatelka poučena, že při splnění vymáhané povinnosti ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení výzvy (tedy do 25. 5. 2019) náleží soudnímu exekutorovi odměna snížená o 50 % a paušální částka náhrady hotových výdajů snížená o 50 %. Stěžovatelce byla konkrétně uložena povinnost uhradit částku v celkové výši 69 410,78 Kč.

Stěžovatelka uhradila dne 6. 4. 2019 oprávněné částku 46 606 Kč. Dále dne 7. 5. 2019 uhradila na účet soudního

exekutora částku 8 526,78 Kč a dne 23. 5. 2019 částku 8 526,78 Kč.

Dne 24. 7. 2019 vydal soudní exekutor Příkaz k úhradě nákladů exekuce č. j. 194 EX 290/19-49 celkem pro částku 23 788,60 Kč (náklady exekutora a oprávněného). K námitkám stěžovatelky Obvodní soud pro Prahu 8 usnesením ze dne 5. 8. 2019 pouze změnil výrok o výši nákladů oprávněného na částku 9 438 Kč s tím, že došlo k chybě při jejich výpočtu.

Podstatu projednávané věci představuje podle Ústavního soudu posouzení, zda v souvislosti s uhrazením jistiny převážné části vymáhané částky šlo o plnění dobrovolné, mimo rámec exekuce, kdy exekutor není oprávněn automaticky si vypočítat odměnu i z částky, kterou v exekuci nevyomohl, či o plnění pod tlakem exekuce, kdy exekutorovi přiměřená odměna přísluší. Uvedené skutečnosti, které stěžovatelka uváděla v námitkách, exekutor při postoupení věci Obvodnímu soudu pro Prahu 8 nijak nezohlednil. Především se však jimi vůbec nezabýval Obvodní soud pro Prahu 8.

Nemá-li soudní rozhodnutí nést znaky libovůle, je soud vždy povinen se vypořádat se všemi výhradami, které byly v námitkách proti příkazu soudního exekutora uplatněny. Z hlediska ústavněprávního je rovněž významné, že proti rozhodnutí soudu o námitkách není přípustný opravný prostředek (§ 88 odst. 4 exekučního řádu). Jedná-li se o řízení jednoinstanční, je od soudu nutno vyžadovat zvláštní pečlivost, neboť na případná pochybení či nesrovnalosti již žádný z účastníků řízení následně nemůže v řádném procesu reagovat.

Ústavní soud uzavírá, že vzhledem k tomu, že stěžovatelka evidentně plnila před tím, než se o zahájení exekuce dozvěděla, je třeba na takovéto plnění nahlížet jako na plnění dobrovolné, mimo rámec nařízené exekuce. Soudní exekutor proto nebyl oprávněn v exekučním příkazu vyčíslit svou odměnu z celé částky uvedené ve výzvě k dobrovolnému plnění, když v době jejího vydání a doručení stěžovatelce již byla pohledávka v převážné části zaplacená. Rozhodování o nákladech exekuce nesmí být formálně mechanické, je nutné klást důraz na souvislost mezi skutečnou exekuční činností soudního exekutora a vymožením pohledávky, a to při zohlednění aktivity povinného, která není bezprostředně vynucena kroky dotýkajícími se konkrétní majetkové podstaty povinného. V dalším řízení bude třeba skutečnost, že stěžovatelka splnila v převážné části svou povinnost dobrovolně bez přímé exekuce, při výpočtu nákladů řízení exekutora zohlednit, neboť základem pro určení odměny za provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky je výše exekutorem vymoženého plnění. Stejně tak je třeba zohlednit další plnění stěžovatelky ve lhůtě stanovené ve výzvě k dobrovolnému splnění.

Náhrada nákladů exekučního řízení při zastavení exekuce v případech, kdy exekuční titul (rozhodčí nález) není vykonatelný

nález ze dne 28. 4. 2020, sp. zn. IV. ÚS 3017/19

§ 89 exekučního řádu

K návrhu oprávněné ze dne 21. 9. 2011 byla na majetek stěžovatele vedena exekuce k vymožení pohledávky ve výši 120 881 Kč s příslušenstvím. Exekutor vydal dne 6. 11. 2018 usnesení, jímž exekuční řízení na návrh stěžovatele zastavil s odůvodněním, že exekuční titul (rozhodčí nález ze dne 3. 6. 2011) není vykonatelný, neboť byl vydán osobou, která k jeho vydání neměla pravomoc (výrok I). Dále exekutor rozhodl, že on sám ani jeho předchůdce nemají právo na náhradu nákladů exekuce (výroky II a III), a stejně tak že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů exekučního řízení (výrok IV).

Posledně uvedený výrok napadl stěžovatel odvoláním, kterému odvolací soud napadeným usnesením nevyhověl s odůvodněním, že procesní zavinění na zastavení exekuce lze oprávněnému přičítat teprve od data 20. 10. 2011, kdy bylo usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, neboť vždy nastává menší či větší časová prodleva, než vejde vydané soudní rozhodnutí v širší povědomí veřejnosti; okamžik publikace citovaného rozhodnutí odvolací soud považuje za „objektivní a nepochybnitelný parametr“. Oprávněná tak návrhem podaným dne 21. 9. 2011 podle odvolacího soudu právem vycházela z existence vykonatelného exekučního titulu a nelze jí ani při respektování požadavku náležité opatrnosti důvodně vytýkat, že nepředjímalá nastalou změnu judikatury, tedy jí připisovat zavinění na zastavení exekuce (§ 89 ex. ř.). Od judikatury Ústavního soudu se odvolací soud podle svého názoru odlišil toliko nepodstatným a nezásadním způsobem.

Stěžovatel se ústavní stížností domáhal zrušení usnesení krajského soudu pro porušení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Odvolací soud podle něj rozhodl svévolně a v rozporu s dosavadní judikaturou Ústavního soudu (nález sp. zn. I. ÚS 1274/16, nález sp. zn. I. ÚS 1707/17), na kterou stěžovatel poukazyval již v odvolání.

Ústavní soud dospěl v projednávaném případě k závěru, že byl-li vedlejší účastníci návrh na nařízení exekuce podán dne 21. 9. 2011, tedy více než čtyři měsíce po vydání klíčového rozhodnutí Nejvyššího soudu, nelze její krok interpretovat jinak než jako vědomé zneužití práva, které jí může být přičteno k tíži v podobě náhrady nákladů řízení povinného stěžovatele, jenž zastavení exekuce nezavinil, a naopak je musel prostřednictvím právního zastoupení iniciovat. Právě uvedeným Ústavní soud

neztrácí ze zřetele, že v první řadě to byl stěžovatel, kdo vznik pohledávky vedlejší účastnice svým chováním vyvolal a nedostál povinností, k nimž se smluvně zavázal. Jak je uvedeno výše, tyto okolnosti mohou hrát roli při úvaze o aplikaci § 150 o. s. ř. Nelze však nepřiznat stěžovateli právo na náhradu nákladů řízení na základě skutečnosti, že oprávněné nelze s ohledem na časové souvislosti případu přičítat procesní zavinění na zastavení exekuce; takový závěr není s ohledem na prezentovanou judikaturu Ústavního soudu, ale i Nejvyššího soudu obhajitelný.

Ústavní soud shrnul, že jeho judikatura stojí pro případy zastavení exekuce z důvodu ex tunc nezpůsobilého exekučního titulu – rozhodčího nálezu vydaného na základě neplatné rozhodčí doložky rozhodcem, který neměl pravomoc – na následujících východiscích: 1. Rozhodný okamžik pro posouzení otázky zavinění zastavení exekuce, relevantní pro rozložení povinnosti nést náklady exekuce a účastníků exekučního řízení podle § 89 ex. ř., je den 11. 5. 2011, kdy Nejvyšší soud vydal usnesení sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 – odvozuje-li soudní exekutor či obecný soud rozhodný okamžik od publikace uvedeného rozhodnutí ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek (20. 10. 2011) či od vydání pozdějšího usnesení sp. zn. 31 Cdo 958/2012 (10. 7. 2013), činí tak v rozporu

s judikaturou Ústavního soudu. 2. Oprávněné osoby, které exekuci po 11. 5. 2011 zahájily či v ní pokračovaly na základě takto nezpůsobilého exekučního titulu, nesou vinu na jejím zastavení, což je podstatné pro následné vypořádání nákladů exekuce a nákladů účastníků exekučního řízení podle § 89 ex. ř.

Náklady exekuce lze v případě exekuce zahájené po dni 11. 5. 2011 vypořádat při jejím zastavení z důvodů zde uvedených zásadně dvěma způsoby – buď jdou na vrub oprávněného, nebo jejich náhrada není soudnímu exekutorovi přiznána; má-li být jejich náhrada (zcela výjimečně) uložena povinnému, musí soudní exekutor či obecný soud dostatečně přesvědčivě vysvětlit, proč je v konkrétní věci nutné se od zde formulovaných závěrů odchýlit.

Nepřiznal-li odvolací soud stěžovateli právo na náhradu nákladů vynaložených na zastavení exekuce s odůvodněním, že dne 21. 9. 2011 oprávněná vedlejší účastnice ještě objektivně nemohla být seznámena se závěry usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 ze dne 11. 5. 2011, a nelze jí proto klást k tíži zavinění na zastavení exekuce ve smyslu § 89 ex. ř., postupoval v rozporu s čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky ve spojení s čl. 36 odst. 1 Listiny.

|

JUDIKATURA V EXEKUČNÍCH VĚCECH

Mgr. David Hozman

odborný asistent
Vysoká škola finanční a správní

1. Procesní nástupnictví

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3997/2019 ze dne 19. 2. 2020

k ustanovení § 36 odst. 5 exekučního řádu

K procesnímu nástupnictví dochází tehdy, jestliže práva nebo povinnosti účastníka řízení přešla po zahájení soudního řízení na jiného v důsledku některého z případů universální sukcese; uvedené platí bez ohledu na to, zda k universální sukcesi došlo v souvislosti se zánikem účastníka (ztratil-li účastník způsobilost být účastníkem řízení) nebo zda universální sukcese nastala, aniž účastník přestal být způsobilý mít práva a povinnosti (například v rámci trestního řízení při vyslovení trestu propadnutí majetku).

V právní teorii i soudní praxi není pochyb ani o tom, že náklady vzniklé za řízení jeho předchůdci patří k nákladům řízení procesního nástupce. Z výše uvedeného je zřejmé, že je-li soudem rozhodnuto o povinnosti uhradit náklady řízení v neprospěch procesního nástupce v době, kdy již bylo pravomocně rozhodnuto o jeho procesním nástupnictví, jedná se o výlučnou povinnost procesního nástupce (nikoli zůstavitele).

Dovolatelem předestřený režim odpovědnosti dědice za dluhy zůstavitele ve smyslu ustanovení § 1706 občanského zákoníku se může uplatnit pouze za předpokladu, že se jedná o dluhy zůstavitele, které tvoří součást pozůstalosti, tj. jsou okamžikem smrti zůstavitele způsobilé přejít na dědice. V posuzované věci však nelze na povinnost hradit náklady řízení hledět jako na dědické pasivum zůstavitele, ale jako na výlučnou povinnost jeho procesního nástupce, protože tato povinnost vznikla až po úmrtí jejího předchůdce – zůstavitele, který již nemohl být k tomuto závazku legitimován.

2. Exekuční titul

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 943/2019 ze dne 11. 12. 2019

k ustanovení § 40 odst. 1 písm. f) exekučního řádu

Splatnost pohledávky zákon o konkursu a vyrovnání výslovně upravil pro dobu konkursního řízení tak, aby bylo dosaženo vlastního účelu konkursu, tj. i nesplatná pohledávka se v konkursu stává splatnou [ustanovení § 14 odst. 1 písm. g) zákona o konkursu a vyrovnání]; z podstaty věci však uvedený režim neplatí pro dobu po zrušení konkursu podle ustanovení § 44 odst. 1 a 2 zákona o konkursu a vyrovnání.

Zákon o konkursu a vyrovnání vyjadřuje v ustanovení § 45 odst. 1 zásadu, podle níž zrušení konkursu vede k uvedení věci v předešlý (právní) stav všude tam, kde tomu nebrání úkony uskutečněné v průběhu konkursu. Jde o zásadu všeobecně platnou, odvoditelnou již z povahy konkursního řízení. Úpravou účinků prohlášení konkursu je totiž sledováno naplnění vlastního účelu a cíle konkursu; mimo rámec konkursu nemají takto konstruovaná omezení smysl a jejich další působení po zrušení konkursu by tam, kde obnovení předešlého (právního) stavu nic nebrání, bylo v rozporu se zásadou vyjádřenou v ustanovení čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.

Podpůrně lze přihlídnout k usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 324/2011 ze dne 25. dubna 2012, v němž dovolací soud při výkladu ustanovení § 250 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), vyslovil závěr, podle něhož je nesprávně nerozlišováno mezi datem splatnosti (...) a fikcí určenou ustanovením § 250 insolvenčního zákona, podle níž nesplatné pohledávky proti dlužníku se prohlášením konkursu považují za splatné, nestanoví-li zákon jinak. Ustanovení § 250 insolvenčního zákona totiž nic nemění na datu splatnosti pohledávek věřitele za dlužníkem, ohledně něhož byl zjištěn úpadek a rozhodnuto o způsobu řešení úpadku konkursem, nýbrž (právě a jen) upravuje fikci splatnosti (dosud) nesplatných pohledávek v případě prohlášení konkursu na majetek dlužníka.

Došlo-li ke zrušení konkursu, stala se pohledávka oprávněná, jestliže nenastal den její splatnosti, opět nesplatnou.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3285/2019 ze dne 26. 2. 2020

k ustanovení § 40 exekučního řádu

Ukládá-li titul povinnost k nepeněžitému plnění, které neodpovídá některému ze způsobů výkonu rozhodnutí

uvedenému v ustanovení § 258 odst. 2 občanského soudního řádu, nelze vyhovět požadavku zakotvenému v ustanovení § 257 občanského soudního řádu, a takový titul není proto možné z materiálního hlediska vykonat.

Není-li možné dovodit z rozhodnutí náležitosti materiální vykonatelnosti podle § 261a odst. 1 občanského soudního řádu ani výkladem s přihlédnutím k povaze uložené povinnosti či ke způsobu exekuce, nelze takové rozhodnutí vykonat; soud návrh na nařízení jeho výkonu zamítne. Z povahy exekučního řízení plyne, že okolnosti chybějící titulu z hlediska požadavku materiální vykonatelnosti soud v exekučním řízení již zásadně zjišťovat nemůže, a že tedy v exekučním řízení není přípustné titul navržený k exekuci o tyto okolnosti doplňovat, a to ani rešeršemi do nalézacího řízení, ani (až na výjimky) k příslušnému právnímu předpisu, natožpak tyto okolnosti zjišťovat dokazováním.

K exekučním titulům ukládajícím povinnost jinou než zaplacení peněžitě částky Nejvyšší soud ve své ustálené rozhodovací praxi upřesnil, že takový exekuční titul je materiálně vykonatelný, jen je-li možné nařídit jeho výkon některým ze způsobů uvedených v ustanovení § 258 odst. 2 občanského soudního řádu, řídí-li se způsob výkonu rozhodnutí na nepeněžitě plnění povahou uložené povinnosti. Při zkoumání této povahy soud vychází, přihlížeje k předepsanému způsobu výkonu rozhodnutí, z obsahu rozhodnutí, především z jeho výroku, případně i z odůvodnění, avšak pouze za účelem výkladu výroku, tedy k odstranění případných pochybností o obsahu a rozsahu výrokem uložené povinnosti; výrok titulu nelze jakkoli doplňovat či opravovat.

3. Společné jmění manželů

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 139/2020 ze dne 3. 2. 2020

k ustanovení § 42 exekučního řádu

V zásadě platí, že „zvláštním právním předpisem“ ve smyslu ustanovení § 262b odst. 1 občanského soudního řádu, na jehož základě soud posoudí, zda je majetek ve společném jmění manželů nebo majetek manžela povinného postižen ve větším rozsahu, je právní předpis, který byl účinný v době, kdy vznikl závazek povinného, který je předmětem exekuce (soudního výkonu rozhodnutí). Pro posouzení, zda byl postižen majetek ve společném jmění či majetek manžela povinného ve větším rozsahu, než připouští zvláštní právní předpis, je tedy rozhodující hmotněprávní stav účinný ke dni vzniku samotného závazkového právního vztahu.

V exekučním řízení, zahájeném v době do 31. prosince 2013, nelze pro pohledávku za povinným, která vznikla

před uzavřením manželství povinného a jeho manželky a současně před 1. lednem 2014, tj. před účinností (nového) občanského zákoníku, vést exekuci na majetek ve společném jmění povinného a jeho manželky nebo na majetek, který se za takový majetek pro účely exekučního řízení považuje.

V souladu s principem legitimního očekávání je totiž takový výklad, podle něhož se ustanovení § 42 odst. 1 exekučního řádu ve znění účinném od 1. ledna 2014 uplatní jen tehdy, pokud nikoliv k uzavření manželství, nýbrž ke vzniku pohledávky, došlo v době od 1. ledna 2014. V opačném případě by dopad ustanovení § 42 odst. 1 exekučního řádu ve znění účinném od 1. ledna 2014 měl ve vztahu k manželům, jejichž pohledávka vznikla do 31. prosince 2013, pravé retroaktivní účinky a byl by v rozporu s jejich legitimním očekáváním v době vzniku závazku v tom směru, že dluh vzniklý před uzavřením manželství je výlučným dluhem dlužného manžela a jako takový může být uspokojen toliko z výlučného majetku dlužného manžela, nikoliv z majetku ve společném jmění manželů či majetku, který se za takový majetek považuje pro účely exekučního řízení nebo řízení o výkon rozhodnutí. Rozhodujícím okamžikem přitom není okamžik uzavření manželství, ale to, kdy došlo ke vzniku pohledávky.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2714/2019 ze dne 24. 2. 2020

k ustanovení § 42 exekučního řádu

Podle právního stavu v době vzniku dluhu ze strany povinného (tedy podle právního stavu do 31. 12. 2013) je pro účely posouzení, zda výlučný dluh povinného lze uspokojit ze společného jmění manželů, podstatné, zda vymáhaný závazek vznikl za trvání manželství či nikoliv a zda (ne)byl předmětem vypořádání společného jmění manželů. Z hlediska vyloučení majetku patřícího do společného jmění manželů z exekuce však není rozhodné, zda má vymáhaný závazek smluvní či jiný právní důvod, například z titulu odpovědnosti za škodu způsobenou deliktním jednáním jednoho z manželů.

Nelze dovozovat, že by následek uspokojení výlučného dluhu povinného vzniklého za trvání manželství v důsledku jeho deliktního jednání byl pro manželku povinného nepředvídatelný nebo nepřiměřeně přísný. Témuž následku je vystaveno jakékoliv společné jmění za účelem uspokojení závazku jen jednoho z manželů vzniklého za trvání manželství v režimu do 31. 12. 2013 a tento následek je judikaturou dovolacího soudu dlouhodobě dovozován.

4. Provedení exekuce

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 2935/2019 ze dne 11. 2. 2020

k ustanovení § 31a odst. 3 písm. b) až d) zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

Výkon rozhodnutí je integrální součástí práva na soudní ochranu. Stát však může úspěšně vykonat jen takové rozhodnutí, u kterého to dovolují okolnosti konkrétního případu, tedy pokud povinný má dostatek majetku, ze kterého lze pohledávku oprávněného uspokojit.

Kritérium celkové délky řízení je v řízení o výkon rozhodnutí z důvodu specifických rysů tohoto typu řízení namísto vykládat modifikovaně podle naplňování účelu takového řízení. Délka řízení o výkon rozhodnutí je tak ovlivněna nejen kritérii ustanovení § 31a odst. 3 písm. b) až d) zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ale zejména objektivními okolnostmi, jako je majetková situace povinného a jeho případná spolupráce.

Exekuční řízení může probíhat tak dlouho, dokud je naplňován jeho účel, neboli dokud existuje reálná šance, že pohledávka oprávněného bude alespoň zčásti či úplně vymožena.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3722/2019 ze dne 7. 1. 2020

k ustanovení § 46 exekučního řádu

Uhradila-li vymáhanou pohledávku za trvání exekuce třetí osoba (na základě dohody s povinným) poté, co povinnému bylo doručeno usnesení o nařízení exekuce, je nutno takové jednání třetí osoby přičíst povinnému stejně, jako kdyby vymáhanou pohledávku uhradil sám povinný.

Ze shora uvedeného a contrario vyplývá, že pokud vymáhanou pohledávku za trvání exekuce uhradila třetí osoba nejen bez této dohody, ale dokonce proti vůli povinného, nelze takové jednání třetí osoby povinnému přičíst.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 4043/2019 ze dne 7. 1. 2020

k ustanovení § 58 exekučního řádu

Stran vhodnosti způsobu provedení exekuce prodejem nemovité věci dovolací soud již v mnoha svých rozhodnutích

uvedl, že soud (soudní exekutor) musí uvážit, zda je vůbec možné nařídit výkon rozhodnutí jiným způsobem, který v přiměřené době povede k naplnění účelu soudní exekuce, jímž je uskutečnění subjektivního práva oprávněné osoby, tedy uspokojení vymáhané pohledávky.

Považuje-li povinný (zde bývalý manžel povinného) zvolený způsob provedení exekuce za zřejmě nevhodný, je na něm, aby prokázal existenci exekučně postižitelného majetku, jehož postižení bude účinnější a povede v kratší době k naplnění účelu exekučního řízení. Jsou-li zde jedinými dalšími možnými způsoby provedení exekuce srážky ze mzdy a z jiných příjmů povinného, přičemž takovým provedením by vymožení pohledávky oprávněného ve zde vykonávané exekuci trvalo několik let, obzvlášť za situace, kdy proti povinnému je vedeno více exekučních řízení, exekuci prodejem nemovitých věcí za zřejmě nevhodný způsob provádění exekuce považovat nelze.

Ani námitku bývalého manžela povinného, že výtěžek z exekučním příkazem postiženého majetku poslouží k uspokojení dluhu povinného vůči někomu jinému než vůči oprávněnému, nelze s ohledem na rozhodovací praxi dovolacího soudu považovat za důvodnou.

5. Zastavení exekuce

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2525/2019 ze dne 12. 11. 2019

k ustanovení § 104 odst. 1 občanského soudního řádu

Jestliže další návrh povinného na zastavení exekuce v tomtéž řízení, mezi týmiž účastníky a pro tutéž pohledávku je svou podstatou totožný s dřívějším návrhem na zastavení exekuce (vychází ze stejných skutkových tvrzení), o němž již bylo pravomocně rozhodnuto, nelze o aktuálním návrhu na zastavení exekuce rozhodnout pro překážku věci pravomocně rozhodnuté.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3956/2019 ze dne 29. 1. 2020

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. b) občanského soudního řádu

Jestliže na základě pravomocného a vykonatelného rozhodnutí orgánu veřejné moci vzniklo některému z účastníků řízení před orgánem státní moci oprávnění, které má soukromoprávní obsah, toto oprávnění nezaniká a rozhodnutí zakládající toto právo se nestává neúčinným ve smyslu § 268 odst. 1 písm. b) občanského soudního řádu jenom proto, že po právní moci tohoto rozhodnutí došlo ke změně právní úpravy, která nadále nepřipouští, aby orgán státní moci takové rozhodnutí vydal.

Kromě správního orgánu, který rozhodnutí vydal, může exekuční návrh podat i osoba oprávněná z exekučního titulu. Jestliže se oprávněný v důsledku svých oprávnění stal účastníkem řízení a povinnému bylo uloženo odstranit stavbu, nelze než uzavřít, že oprávněný je i osobou oprávněnou, tedy aktivně legitimovanou k podání návrhu na nařízení exekuce. Lze tedy přisvědčit odvolacímu soudu, který dovodil, že vydaný exekuční titul svědčí ve prospěch oprávněného, když stavba, jejíž odstranění exekuční titul ukládá, ohrožuje výkon subjektivního práva oprávněného, jímž je oprávnění plynoucí z věcného břemene chůze a jízdy k pozemku, na němž se odstraňovaná stavba nachází.

Rozhodnutí správního orgánu, jež je v projednávané věci exekučním titulem, nebylo zrušeno. Uvádí-li dovoatel, že se mělo stát neúčinným proto, že „v mezidobí došlo ke změně stavebního zákona, když tento již přestal pro stavbu předmětného oplocení vyžadovat stavební povolení (správně územní rozhodnutí)“, není její argumentace v samotném základu správná. K porušení právní povinnosti z její strany, jež přetrvává (vybudování oplocení bez přecházejícího rozhodnutí o umístění stavby) a které vedlo k vydání předmětného exekučního titulu, totiž došlo za účinnosti předchozí právní úpravy, jež si tzv. rozhodnutí o umístění stavby vyžadovala. Stavba, která má být podle exekučního titulu odstraněna, tedy je s ohledem na dobu svého vzniku i nadále protiprávní a předmětný exekuční titul se nemohl stát neúčinným, neboť z žádného zákonného ustanovení nelze dovodit, že by došlo ke konvalidaci právního jednání povinného.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 4336/2019 ze dne 18. 2. 2020

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu

K zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu má dojít až poté, kdy po provedení všech úkonů směřujících ke zjištění majetku povinného není zjištěn žádný majetek, popřípadě je-li jeho hodnota ke krytí nákladů exekuce nepostačující, takže jeho realizace by vedla jen ke zvýšení nákladů, jež by nemohly být z výtěžku kryty.

Z ustálené judikatorní činnosti Nejvyššího soudu se podává, že nevyčerpal-li soudní exekutor dosud všechny možnosti způsobu provedení exekuce a nemá dosud ukončenou lustraci majetku povinného, lze pro futuro očekávat upřesnění aktuálních i budoucích majetkových poměrů povinného, popřípadě poskytnutí dalších podkladů a informací ze strany soudního exekutora. Teprve v případě, že by ani v budoucnu nebylo možno po provedené lustraci majetku očekávat vymožení alespoň části

pohledávky oprávněného, bude namíste stav nedobytnosti pohledávky promítnout do zastavení exekuce.

Námítka bezúspěšného vymáhání po delší dobu vedení exekuce, která navíc v posuzovaném případě byla mimo jiné vyvolána konkurzem prohlášeným na majetek povinného, proto není relevantní, neboť je pro budoucnost otevřena možnost změny majetkových poměrů povinného. Obzvláště, pokud na straně povinného není zřejmá žádná překážka, pro kterou by nemohl být více ekonomicky aktivní, tj. která by mu objektivně bránila začlenit se na trh práce, což ostatně dovodil i odvolací soud vycházející přitom jak z vyjádření soudního exekutora, tak z obsahu exekučního spisu.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 308/2020 ze dne 18. 2. 2020

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) občanského soudního řádu

Ve vykonávacím řízení zásadně platí, že exekuční soud není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu, jeho obsahem je vázán a je povinen z něj vycházet. Exekuční řízení je ze své podstaty určeno pouze pro faktický výkon rozhodnutí, nikoli pro autoritativní nalézání práva. Stejně tak není řízením přezkumným.

Lze připustit, že pohledávka z exekučního titulu, jenž byl vydán ve vztahu k povinnému proto, že převzal směnečné rukojemství, mohla být po vydání exekučního titulu uhrazena i třetí osobou, například směnečným dlužníkem, a to třeba i úplným nebo částečným uspokojením v insolvenčním řízení, jež má být vedeno vůči směnečnému dlužníku. Za takových okolností by byl dán důvod pro úplné nebo částečné zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. g) občanského soudního řádu. Žádné takové zjištění se však ze skutkových zjištění odvolacího soudu nepodává.

Jestliže povinný poukazuje na to, že oprávněná si „nadvyplnila směnku“, protože nezohlednila, že na dluh ze smlouvy o úvěru zajištěného směnkou bylo ještě před vyplněním směnečné sumy plněno, dovolací soud ve shodě se soudem odvolacím konstatuje, že povinný měl tuto okolnost namítat v nalézacím řízení a činil-li tak až ve vykonávacím řízení, nepřipustně se domáhá věcného přezkumu exekučního titulu.

Povinný dále namítá, že v rámci exekuce měla být prioritně postižena především dvoukotoučová pila, která byla zakoupena z prostředků poskytnutých na základě předmětné smlouvy o úvěru. Dovolací soud k této námitce podotýká, že způsob provedení exekuce závisí na úvaze soudního exekutora. Tato úvaha má své limity dané tím, že exekuce by měla být nařízena a provedena jen v rozsahu bezpečně postačujícím k uhrazení vymá-

hané pohledávky a jejího příslušenství, když zákon stanoví způsoby exekuce, které má soudní exekutor upřednostnit. Z žádného zákonného ustanovení však nevyplývá, že by soudní exekutor měl postihnout nejprve, nebo dokonce výlučně jen ty majetkové hodnoty, které byly pořízeny za peněžní prostředky, které jsou jako pohledávka oprávněného exekučně vymáhány. Výhrada povinného ke způsobu provádění exekuce, tak jak ji vznesl, proto nemůže obstát.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 4044/2019 ze dne 29. 1. 2020

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Skutková neshoda mezi oprávněným a povinným na tom, zda plnění uložené exekučním titulem bylo nebo nebylo poskytnuto ještě před jeho vydáním, nemůže být sama o sobě důvodem pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu, jestliže povinný neuvede a nedoloží konkrétní okolnosti, pro které nemohl využít jiných institutů ukotvených v procesním právu, které by vedly k nápravě údajně nesprávného skutkového zjištění ještě v nalézacím řízení nebo v řízení o obnovu řízení.

Teprve v případě, že povinný uvede a doloží, že takové procesní prostředky nemohl využít, má exekuční soud prostor zabývat se k návrhu na zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu tím, zda k plnění před vydáním exekučního titulu ve formě rozhodnutí soudu skutečně došlo a pokud ano, jestli je v souladu se zásadami právního státu exekučním titulem uložené plnění vymáhat.

Návrh na zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu proto, že exekuční titul přiznává plnění, které je v rozporu s hmotným právem (v daném případě mělo být plněno před vydáním exekučního titulu), lze podat jen zcela výjimečně, je-li exekuční titul zjevným výsledkem protiprávního jednání oprávněného nebo i třetí osoby, je-li přímým produktem takové nepoctivosti a povinný se objektivně nemohl již v nalézacím řízení nebo prostřednictvím k tomu určených opravných prostředků proti exekučnímu titulu účinně bránit.

Jestliže povinný těchto předchozích obran za účelem vyhledání a prokázání skutečností ve svůj prospěch nevyužil nebo na ně rezignoval či uspokojivě nevysvětlil a nedoložil, proč se brání až návrhem na zastavení exekuce, nelze v zásadě realizaci exekučního titulu pokládat za zjevnou nespravedlnost. Rovněž není namíste ani uzavřít, že by takový exekuční titul byl v rozporu s obecnými zásadami právního státu.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 87/2019 ze dne 18. 2. 2020

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Pro běh speciální tříměsíční lhůty, výjimečně prodlužující desetiletou promlčecí dobu podle ustanovení § 408 odst. 1 obchodního zákoníku, je rozhodný okamžik možnosti zahájení exekučního (vykonávacího) řízení (ustanovení § 408 odst. 2 obchodního zákoníku), tedy den, kdy oprávněný mohl poprvé podat se všemi nezbytnými náležitostmi návrh na nařízení exekuce, patří-li mezi tyto náležitosti návrhu především existence oprávněnému svěřovacího – formálně a materiálně vykonatelného – exekučního titulu. V případě exekučního titulu vydaného soudem je nezbytné opatření tohoto rozhodnutí doložkou právní moci a vykonatelnosti, které oprávněný nemůže dosáhnout dříve, než skončí (jakékoli) odvolací řízení, bylo-li včas proti exekučnímu titulu vyvoláno.

Relevantním je pouze to, že včasným odvoláním bylo odvolací řízení zahájeno, právní moc a vykonatelnost exekučního titulu do rozhodnutí odvolacího soudu tím byla suspendována, a že odvolací soud o odvolání rozhodl, neboť teprve následně mohla být vyznačena právní moc a vykonatelnost exekučního titulu (byť se zpětným datem) a oprávněný se mohl obrátit s návrhem na exekuční soud (ve smyslu ustanovení § 408 odst. 2 obchodního zákoníku „mohlo být zahájeno“ exekuční řízení).

Jestliže s ohledem na tyto závěry skončilo ve zkoumané věci odvolací řízení o odvolání do exekučního titulu až po uplynutí promlčecí lhůty podle ustanovení § 408 odst. 1 obchodního zákoníku, byla splněna hypotéza stanovená v ustanovení § 408 odst. 2 obchodního zákoníku a exekuční řízení mohlo být zahájeno nejdříve po dni na usnesení odvolacího soudu o odvolání žalovaného vyznačené právní moci v důsledku doručení usnesení oběma účastníkům.

6. Srážky ze mzdy

rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 4015/2019 ze dne 8. 1. 2020

k ustanovení § 282 občanského soudního řádu

Jestliže soudní exekutor vydá exekuční příkaz postižením mzdy nebo jiného obdobného příjmu povinného, ačkoliv v době jeho vydání v něm označený plátcem není plátcem mzdy nebo jiného obdobného příjmu povinného, nezpůsobuje takový exekuční příkaz účinky nařízení soudního výkonu rozhodnutí (ustanovení § 47 odst. 2 exekučního řádu), protože dosud neexistuje takto postižený příjem

povinného a ani osoba, která by jako plátcem byla povinna provádět srážky z tohoto příjmu.

Je-li navrhován výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky srážkami ze mzdy, označí oprávněný v návrhu toho, vůči komu má povinný nárok na mzdu, popřípadě jiný příjem. To, zda povinný má vůči označenému plátcem skutečně nárok na mzdu nebo jiný příjem, soud při nařízení výkonu rozhodnutí nezkontroluje a vychází z tvrzení oprávněného v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí. Jestliže v den, kdy soud prvního stupně vydal usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, povinný vůči plátcem nárok na mzdu nebo jiný příjem neměl, k postižení předmětu exekuce účinně nedošlo (exekuce „nevznikla“). Naopak platí, že se nařízení výkonu rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 293 odst. 1 občanského soudního řádu vztahuje i na mzdový nárok povinného vůči každému dalšímu jeho zaměstnavateli nebo jinému plátcem, pokud byl výkon rozhodnutí nařízen účinně.

Ustanovení § 282 odst. 1 občanského soudního řádu ovšem exekuční řád nijak nemodifikuje. Z jeho dikce je jednoznačné, že v době, kdy soud vydal rozhodnutí, jímž přikázal plátcem, aby prováděl srážky ze mzdy nebo jiného obdobného příjmu povinného, musel být plátcem skutečně plátcem mzdy nebo jiného obdobného příjmu; nestačí, když se plátcem stal později. Nejvyšší soud nemá za to, že by s ohledem na zvláštnosti řízení podle exekučního řádu bylo namísto výše uvedené pravidlo pomínout.

Je sice skutečností, že soudní exekutor na rozdíl od soudního výkonu rozhodnutí není limitován exekučním návrhem a může postihnout i jiný majetek povinného, nicméně účinky nařízení soudního výkonu rozhodnutí (tedy nařízení exekuce) má až exekuční příkaz a nikoliv již podání exekučního návrhu (ustanovení § 47 odst. 2 exekučního řádu). Je-li tento zásadní následek spojen až s vydáním exekučního příkazu, je třeba i v řízení podle exekučního řádu trvat na tom, že exekuční příkaz musí být vydán řádně, tedy že je způsobilý vyvolat účinky nařízení exekuce.

Proto i v řízení konaném podle exekučního řádu musí být exekuční příkaz postihující mzdu nebo jiný obdobný příjem povinného vydán vůči skutečnému plátcem takového příjmu a nikoliv vůči někomu, kdo se plátcem teprve potenciálně může stát. Opačný výklad by mohl vést až ke svévoli soudního exekutora, jenž by předčasně vydával exekuční příkazy postihující budoucí hypotetický příjem povinného u vícero možná budoucích plátců, a to se zachováním pořadí takto předčasně postihu mzdy povinného ve smyslu ustanovení § 280 odst. 3 občanského soudního řádu.

7. Příkazání jiné peněžité pohledávky

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3624/2019 ze dne 3. 12. 2019

k ustanovení § 317 občanského soudního řádu

Exekučně postižitelná je peněžité pohledávka přiměřeného zadostiučinění. Povinný nemůže argumentovat tím, že pohledávka nepodléhá výkonu rozhodnutí z důvodů uvedených v ustanovení § 322 občanského soudního řádu.

Pohledávka ve smyslu exekučního (procesního) práva je zvláštní majetkovou hodnotou, neboť možnosti a limity jejího postižení jsou upraveny specifickým způsobem. Argumentace povinného, že pohledávka je ve smyslu hmotného práva považována za věc, neobstojí, neboť v procesním právu má pohledávka svůj vlastní režim postižení, který je odlišný od postižení „movitých věcí“ ve smyslu ustanovení § 321 a násl. občanského soudního řádu. Výkonem rozhodnutí prodejem movitých věcí totiž mohou být postiženy movité věci s výjimkou věcí postihovaných podle části šesté hlav druhé až čtvrté. Ustanovení § 321 a násl. občanského soudního řádu je proto možné (a nutné) zohlednit pouze v případě výkonu rozhodnutí (exekuci) prodejem movitých a nemovitých věcí a nikoliv v rámci výkonu rozhodnutí (exekuce) postižením pohledávky.

Skutečnost, že exekuční (procesní) právo přistupuje k pohledávce jako ke zvláštní majetkové hodnotě, což má za následek, že se v posuzovaném případě neaplikuje ustanovení § 322 občanského soudního řádu, není sama o sobě nespravedlivá; je věcí zákonodárce, aby konkrétním způsobem stanoveným zákonem ustavil rovnováhu mezi zájmy oprávněného a povinného. To, že peněžité pohledávka přiměřeného zadostiučinění je exekučně postižitelná, neboť to ustanovení § 317 a násl. občanského soudního řádu nezakazuje, nevychyluje nerovnováhu mezi zájmy oprávněného a povinného směrem, který je z pohledu „dobrých mravů“ zjevně neakceptovatelný. Peněžité pohledávky (na rozdíl například od snubního prstenu apod.) totiž slouží svojí podstatou jako prostředek k získání jiné hodnoty bez ohledu na to, jaký je důvod jejich vzniku. Zájem povinného, aby exekučně nebyly postižitelné peněžité pohledávky nad únosnou míru, je dostatečně chráněn ustanovením § 317 a násl. občanského soudního řádu.

8. Prodej nemovitých věcí

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1711/2019 ze dne 10. 7. 2019

k ustanovení § 336 občanského soudního řádu

Při ocenění pozemků podle ustanovení § 9 zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, je v zásadě třeba vyjít z toho, jaké je jejich určení stanovené účinným územním plánem, a nikoliv z toho, jakým způsobem jsou pozemky fakticky užívány, zda již ohledně nich bylo vydáno územní rozhodnutí nebo regulační plán, ani z toho, jaký stav jejich užívání je zapsán v katastru nemovitostí.

Územní plán je totiž závazným podkladem pro vydání následného regulačního plánu a územního rozhodnutí (ustanovení § 43 odst. 5 zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon). Dlužno dodat, že výše uvedené nevylučuje, že obvyklá cena předmětných pozemků bude stanovena i s přihlédnutím k dalším skutečnostem, které ohledně předmětných pozemků vyjdou najevo, mimo jiné i vzhledem k tomu, zda právní nebo jiné reálně existující překážky brání jejich využití dle účinného územního plánu.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3293/2019 ze dne 3. 12. 2019

k ustanovení § 336f, § 336p a § 336q občanského soudního řádu

V exekučním řízení se ve vztahu k samotnému exekučnímu titulu uplatňuje princip, že soud (soudní exekutor) je oprávněn a povinen přezkoumat, zda exekuční titul byl skutečně vydán osobou mající pravomoc k vydání exekučního titulu a zda je exekuční titul vykonatelný.

Uplatňuje-li se tento princip ve vztahu k samotnému exekučnímu titulu, musí se na základě argumentu a simili uplatnit i v případě, kdy soud (soudní exekutor) má pochybnost o tom, zda exekuční titul předložený přihlášeným věřitelem byl vydán osobou oprávněnou a jestli jde o vykonatelný exekuční titul. Při opačném náhledu by totiž došlo k neúnosné situaci, kdy exekuční titul, na jehož základě došlo k zahájení a vedení exekuce, by byl přezkoumáván z moci úřední, zatímco exekuční titul předložený přihlášeným věřitelem za účelem uspokojení v něm uvedené pohledávky v rámci exekuce prodejem nemovité věci povinného by byl přezkoumáván jen ke včasné námitce povinného, oprávněného nebo dalších osob uvedených v ustanovení § 336b odst. 4 písm. b) občanského soudního řádu.

Tím by došlo k nastolení neodůvodněné nerovnováhy při přezkumu exekučních titulů, které mají být v exekuci naplněny a které jsou si navzájem postaveny na roveň. Přihlášený věřitel, který svoji pohledávku opřel o exekuční titul, který vydala osoba s nedostatkem pravomoci k jeho

vydání, by tak byl neoprávněně zvýhodněn nejen ve vztahu k oprávněnému, ale i k povinnému.

V projednávané věci odvolací soud uzavřel, že přihlášený věřitel nedoložil svou přihlášenou pohledávku vykonatelným exekučním titulem, neboť nedoložil ani na výzvu soudního exekutora dokumenty potřebné pro přezkum své přihlášky (zejména rozhodčí smlouvu, směnky a doklady o doručení rozhodčího nálezu povinné) a soudnímu exekutorovi se nepodařilo dohledat ani rozhodce, který vydal exekuční titul přihlášeného věřitele, nepodařilo se mu obstat ani rozhodčí spis, neboť dle sdělení příslušného soudu předmětný spis u soudu není založen a rejstříky neprochází, a rozhodce nebylo možné ani obeslat, proto uzavřel, že rozhodce, který vydal exekuční titul pro pohledávku uplatňovanou přihlášeným věřitelem, neexistuje.

Ze shora uvedeného se podává, že soud (soudní exekutor) byl v projednávané věci oprávněn a současně povinen i z moci úřední přezkoumat exekuční titul předložený přihlášeným věřitelem za účelem uspokojení jeho údajné pohledávky z takového exekučního titulu při exekuci prodejem nemovité věci povinného, a to stejným způsobem, jako exekuční titul předložený oprávněnou, na jehož základě došlo k zahájení a vedení exekuce. Jestliže soud (soudní exekutor) shledal, že exekuční titul ve formě rozhodčího nálezu předložený přihlášeným věřitelem nebyl vydán osobou, která měla pravomoc k vydání rozhodčího nálezu, případně že rozhodce vůbec neexistuje, nelze pohledávku z takového exekučního titulu uspokojit.

Namítá-li dovolatel, že rozvrhové jednání v projednávané věci nemělo být nařízeno, neboť návrh na jeho nařízení ze strany oprávněného a povinného byl podán opožděně, není jeho námitka relevantní. Pro závěr, že exekuční titul předložený přihlášeným věřitelem je či není titulem, který by byl vykonatelným titulem ve smyslu § 274 občanského soudního řádu, je posouzení otázky, za jakých podmínek byly podány námitky ze strany oprávněného či povinného, případně nařízeno rozvrhové jednání, nerozhodné. Existuje-li totiž důvod, pro který nelze titul vykonat ve smyslu § 268 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu, je třeba k němu přihlížet i bez návrhu (ustanovení § 269 občanského soudního řádu). Dovolací soud nadto dodává, že v projednávané věci soudní exekutor námitky podané oprávněným a povinným posoudil jako opožděné, rozvrhové jednání nařídil „s přihlédnutím ke skutečnostem, které v řízení vyšly najevo“ a v jeho rámci umožnil přihlášenému věřiteli vyjádřit se a předložit dokumenty svědčící o pravosti jím předloženého exekučního titulu. Soudní exekutor tak postupoval správně, v souladu se shora uvedenými závěry dovolacího soudu.

Konečně je třeba přisvědčit i závěru soudního exekutora, že pohledávka přihlášeného věřitele se neodmítá, ale

nepřihlíží se k ní. V projednávané věci totiž soudní exekutor dovodil, že pohledávku přihlášeného věřitele dokládající rozhodčí nález „není možné uznat jako důkaz pro relevantní přihlášku pohledávky věřitele, a to pro pochybnost o jeho pravosti a pro nedostatek pravomoci orgánu, který jej vydal, respektive údajně vydal“, tedy že rozhodčí nález nebyl pravý a nešlo o titul, který by bylo možné vykonat ve smyslu ustanovení § 274 občanského soudního řádu.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3529/2019 ze dne 13. 11. 2019

k ustanovení § 336k občanského soudního řádu

Jestliže se však, třeba i dodatečně, na základě pravomocného rozhodnutí soudu o návrhu na zastavení exekuce (o návrhu na vyloučení věci z exekuce) ukáže, že tyto návrhy nebyly podány důvodně, stane se zřejmým, že dražební jednání při reálně existujících okolnostech mohlo být uskutečněno a vydražením věci a udělením příklepu soudní exekutor nepřipustně nezasáhl do majetkových práv povinného nebo jeho manžela.

Pokud by odvolací soud v posuzovaném případě nepřihlížel k tomu, že k době jeho rozhodování o odvolání do usnesení o příklepu již bylo pravomocně zjištěno, že návrh povinného i jeho manželky na částečné zastavení exekuce nebyl důvodný, nerespektoval by ustanovení § 154 odst. 1 občanského soudního řádu a zrušením usnesení o příklepu by bez reálně existujícího důvodu zasáhl do práv vydražitele a případně oprávněného a dalších věřitelů.

Je-li později vydaným a pravomocným rozhodnutím soudu postaveno najisto, že nebyla dána překážka, která bránila uskutečnění určitého následného rozhodnutí, není žádného důvodu ke zrušení následného rozhodnutí ze strany odvolacího soudu s odůvodněním, že soud, který následné rozhodnutí vydal, měl vyčkat, až bude o existenci nebo neexistenci této překážky pravomocně rozhodnuto.

usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 17 Co 55/2020 ze dne 29. 4. 2020

k ustanovení § 336a občanského soudního řádu

Rozhodování o odvolání proti usnesení o ceně nemovitých věcí nepředstavuje provedení exekuce, jak je má na mysli ustanovení § 24 odst. 1 ve spojení s § 25 odst. 2 zákona č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastníci se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu.

Jde o dílčí úkon v rámci provádění exekuce prodejem nemovitých věcí, který však přímo nevede ke zbavení povinného jeho vlastnického práva k nemovité věci a k uspokojení vymáhané pohledávky oprávněného. Takový úkon nemá na povinného žádný zásadní účinek, který by bylo nutné z důvodu probíhající epidemie zmírnit.

Krajský soud je proto přesvědčen, že shora citované ustanovení je nutno vykládat tak, že brání nařízení dražebního jednání a konání dražby včetně udělení příklepu. Na podporu uvedeného závěru lze poukázat i na znění ustanovení § 336b odst. 1 občanského soudního řádu, v němž zákon stanoví, že výkon rozhodnutí se provede dražbou, kterou soud nařídí po právní moci usnesení podle ustanovení § 336a občanského soudního řádu.

9. Prodej zástavy

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 4465/2018 ze dne 16. 3. 2020

k ustanovení § 338a občanského soudního řádu

I když je zástavní věřitel povinen označit v žalobě na soudní prodej zástavy jako účastníka řízení zástavního dlužníka, soud s ním jedná jako s účastníkem řízení jen do té doby, dokud nevyjde za řízení najevo, že vlastnictví k prodeji navržené zástavy svědčí někomu jinému. Zjistí-li soud, že vlastníkem zástavy je ve skutečnosti někdo jiný, než kdo byl v žalobě označen jako zástavní dlužník, není to důvodem k zamítnutí žaloby, popřípadě k záměně účastníka řízení postupem podle ustanovení § 92 odst. 2 občanského soudního řádu, nebo, došlo-li ke změně ve vlastnictví zástavy teprve po zahájení řízení, k procesnímu nástupnictví ve smyslu ustanovení § 107a občanského soudního řádu; soud začne jednat jako s účastníkem řízení s touto (jinou) osobou, o níž bylo prokázáno nebo jinak doloženo, že je vlastníkem zástavy.

O tom, zda se někdo jiný stal účastníkem řízení o soudním prodeji zástavy jako zástavní dlužník nebo že jím přestal být, soud nevydává zvláštní rozhodnutí; jeho závěr o osobě zástavního dlužníka jako účastníka řízení o soudním prodeji zástavy se projeví v tom, že soud s určitou osobou jedná jako s účastníkem řízení (zástavním dlužníkem) nebo že s ní přestane jednat, jakmile vyjde najevo, že bylo prokázáno nebo jinak doloženo vlastnictví k zástavě u jiné osoby. S otázkou, u koho bylo vlastnictví k zástavě prokázáno nebo jinak doloženo, se soud vždy vypořádá v odůvodnění usnesení o nařízení soudního prodeje zástavy, popřípadě též jiného usnesení, kterým se řízení o soudním prodeji zástavy končí.

Převodce zástavy může, ale také nemusí, sdělit jejímu nabyvateli, že probíhá řízení o nařízení soudního prodeje zástavy. Stejně tak převodce může, ale také nemusí, sdělit soudu, že došlo k převodu zástavy na jinou osobu. Proto v každé fázi řízení o nařízení soudního prodeje zástavy je na soudu, aby si „ověřil“ osobu účastníka řízení nahlédnutím do katastru nemovitostí (s ohledem na princip jeho materiální publicity) a zjistil, zda „nevyjde najevo“ vlastnictví jiné osoby k zástavě, a mohl se tak v odůvodnění usnesení o nařízení soudního prodeje zástavy, popřípadě též jiného usnesení, kterým se řízení o soudním prodeji zástavy končí, k otázce účastenství vyjádřit. To samozřejmě platí jen do doby vydání rozhodnutí.

Po vydání rozhodnutí již soud logicky nemůže na případné změny reagovat (o věci je již rozhodnuto). Ve vztahu k novému nabyvateli zástavy může být nařízena exekuce za podmínek ustanovení § 256 odst. 1 občanského soudního řádu, respektive ustanovení § 36 odst. 3 exekučního řádu.

STALO SE ...

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík

člen redakční rady Komorních listů

Exekuce proti vojínu

Rozhodnutím ze dne 3. října 1916, č. j. R-II. 364-16/1, rozhodl c. k. nejvyšší soud, že „i když jest exekuce uhrazovací proti vojínu právoplatně zahájena, dlužno vždy návrhu na její odložení vyhověti“. V souzené věci se dne 28. srpna 1916 měla konat exekuční dražba nemovitosti, jejímž spoluvlastníkem byl povinný. Ten navrhl odklad exekuce, čemuž v první instanci exekuční soud nevyhověl. Rekurzní soud naopak odklad povolil, neboť podle obsahu spisu byl dlužník již 21. února 1916 „povolán a prezentován ke službě domobranecké“. Nejvyšší soud citovaným rozhodnutím zamítl dovolací stížnost. Aplikoval ustanovení § 6 císařského nařízení ze dne 29. července 1914, č. 178/1914 ř. z., o výjimečných ustanoveních v oboru řízení v občanských věcech právních pro vojenské a jim na roveň postavené osoby, a dovodil, že „specielně stanoví odst. 2 citovaného paragrafu, že v případě, byla-li již exekuce zahájena, může soud k návrhu neb z moci úřední naříditi odklad exekuce“.

Statistika exekučních dražeb

Statistické údaje o exekučních dražbách nemovitostí přinesl na počátku 20. století pravidelně jihočeský regionální měsíčník *V boj*. Pod titulkem *Pak že v Čechách není blahobyť* časopis v březnovém čísle roku 1901 uvedl informaci, že „pouze za měsíc prosinec 1900 prodáno bylo v Čechách exekuční dražbou 250 rolnických statků a nemovitostí v ceně 2.150.000 zlatých“. Zpráva Černá statistika úpadku rolnictva udává pro měsíc květen 1901 298 prodaných usedlostí v ceně 3.437.628 K. „Od nového roku bylo celkem 1461 usedlostí dražbou prodáno v ohromné skutečné ceně 27.192.083 K. Usedlosti ty jsou většinou malé, neboť z prodaných za květen usedlostí pouze dvě byly v ceně přes 100 tisíc korun“. V březnu 1902 pak bylo konstatováno, že „229 exekučních dražeb nemovitostí vykazuje úřední statistika v Čechách za měsíc únor“, od počátku roku 1902 bylo přitom realizováno již 505 exekučních dražeb. Uvedené údaje vypovídají nejen o hospodářské situaci rolnictva, ale též o vysoké efektivitě tehdejšího exekučního řízení.

Z JEDNÁNÍ PREZÍDIA EK ČR

připravil:
Mgr. Petr Prokop Ustohal
 tajemník Exekutorské komory ČR

V březnu tohoto roku zasáhla do společenského a pracovního života v naší zemi pandemie viru COVID-19. Vyhlášený nouzový stav se dotknul rovněž pracovní agendy prezidia Exekutorské komory České republiky. S ohledem na nemožnost konání řádných zasedání přešlo prezídium na korespondenční režim *per rollam*. V průběhu tří karanténních měsíců přijalo prezídium celkem 28 usnesení „přes oběžník“, směřujících jak k běžné výkonné agendě, tak i k mimořádným opatřením spojeným se šířením viru COVID-19. Doporučení prezidia soudním exekutorům v souvislosti se šířením koronaviru ze dne 12. 3. 2020 a ze dne 30. 3. 2020 (a jejich akceptování členy stavu) nepochybně napomohlo zabránit restriktivním návrhům k provádění exekucí, které prezídium muselo v parlamentu odrážet (například pozastavení exekucí do konce roku 2020 apod.). S velice pozitivním mediálním ohlasem se setkala usnesení prezidia Komory o zprostředkování finanční pomoci seniorům, postiženým dopady pandemie.

16. prezídium Exekutorské komory České republiky proběhlo dne 4. června 2020 v Praze, v návaznosti na uvolnění karanténních opatření. Hlavním bodem programu byla již tradiční diskuze nad plánovanými změnami občanského soudního řádu a exekučního řádu. Prezídium v souladu se zákonem, vyhlásilo opětovně výběrová řízení na neobsazené exekutorské úřady rozhodlo o termínech pro exekutorské zkoušky a kvalifikační zkoušky vykonavatele soudního exekutora pro rok 2021 a současně určilo náhradní termín pro odložené exekutorské zkoušky a kvalifikační zkoušky vykonavatele soudního exekutora pro jaro 2020.

Podrobnosti z jednání prezidia (včetně plného znění přijatých usnesení) jsou všem soudním exekutorům k dispozici na www.ekcr.cz, v části „Pro exekutory“. Výběr usnesení z posledních zasedání naleznete rovněž zde (text usnesení je redakčně krácen, případně upraven):

1. 4. 2020 – PR/33/2020

Prezídium EK ČR

s ch v a l u j e převedení prostředků Komory a soudních exekutorů na konkrétní projekt pomoci boje proti pandemii COVID-19, a to: Nadační fond pomoci a jeho projekt pro vybavení domů seniorů: <https://znesnaze21.cz/sbirka/domovy-senioru-volaji-sos>.

30. 4. 2020 – PR/39/2020

Prezídium EK ČR

s ch v a l u j e novelizaci stavovského předpisu Exekutorské komory České republiky „Usnesení Prezidia Exekutorské komory České republiky ze dne 1. 6. 2017, kterým se vydává Sazebník úhrad nákladů za poskytování informací“.

30. 4. 2020 – PR/40/2020

Prezídium EK ČR

s c h v a l u j e Stanovisko Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR ze dne 17. 4. 2020 k problematice postupu soudního exekutora při postižení účasti povinného v obchodní společnosti (EK/leg/02/2020), včetně jeho zveřejnění v Komorních listech.

29. 5. 2020 – PR/44/2020

Prezídium EK ČR

z v e ř e j ň u j e ve smyslu § 13 odst. 6 stavovského předpisu, kterým se stanoví postup při vyhlášení a organizaci výběrového řízení, v předepsaném rozsahu obsah protokolu o průběhu výběrového řízení na obsazení uvolněného exekutorského úřadu Ostrava, po JUDr. Milanu Vlhovi, kterému zanikl výkon tohoto úřadu ke dni 28. 2. 2017:

Celkový počet bodů přidělených jednotlivým účastníkům a jejich pořadí podle počtu získaných bodů <údaj dle § 13 odst. 2 písm. d) stavovského předpisu>:

Mgr. Bc. Lenka Leitgebová 38 bodů

Seznam uchazečů vyřazených z výběrového řízení dle ustanovení § 12 odst. 4 stavovského předpisu <údaj dle § 13 odst. 2 písm. e) stavovského předpisu>:

Mgr. Bc. Lenka Leitgebová

4. 6. 2020 – 2/20/P16

Prezídium EK ČR

r o z h o d l o o vyhlášení opakovaného výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Ostrava, po soudním exekutorovi Mgr. Ivo Nedbálkovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 20. 10. 2015.

4. 6. 2020 – 4/20/P16

Prezídium EK ČR

r o z h o d l o o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Ostrava, po soudním exekutorovi JUDr. Milanu Vlhovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 28. 2. 2017.

4. 6. 2020 – 6/20/P16

Prezídium EK ČR

r o z h o d l o o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Sokolov, po soudní exekutorce Mgr. Zdeňce Klímové, které zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 29. 2. 2020.

4. 6. 2020 – 8/20/P16

Prezídium EK ČR

r o z h o d l o v souladu s ustanovením § 3 odstavec 1 stavovského předpisu Zkušební řád o konání exekutorských zkoušek v průběhu roku 2021 ve dvou termínech, a to takto:

Exekutorské zkoušky jaro 2021:

podání přihlášky: do 22. ledna 2021

písemná část: 12. dubna 2021 – 16. dubna 2021

ústní část: 26. dubna 2021 – 21. května 2021

Exekutorské zkoušky podzim 2021:

podání přihlášky: do 25. června 2021
písemná část: 21. září 2021 – 25. září 2021
ústní část: 5. října 2021 – 30. října 2021

4. 6. 2020 – 9/20/P16

Prezídium EK ČR

r o z h o d l o v souladu s ustanovením § 3 odstavec 1 stavovského předpisu Zkušební řád – kvalifikační zkoušky vykonavatele exekutora o konání kvalifikačních zkoušek vykonavatele soudního exekutora v průběhu roku 2021 ve dvou termínech, a to takto: **29. 3. 2021 a 27. 9. 2021**

Prezídium EK ČR

s t a n o v u j e termín pro podání přihlášek takto:

- nejpozději do 29. ledna 2021 pro termín konání zkoušek dne 29. března 2021;
- nejpozději do 27. července 2021 pro termín konání zkoušek dne 27. září 2021.

4. 6. 2020 – 10/20/P16

Prezídium EK ČR

s t a n o v u j e náhradní termín konání exekutorských zkoušek (jaro 2020) takto:

písemná část: 2. listopadu – 6. listopadu 2020
ústní část: 16. listopadu – 4. prosince 2020

Přihlášení uchazeči budou automaticky zařazeni na nově stanovený termín konání exekutorských zkoušek, o čemž budou včas a řádně vyrozuměni.

Prezídium EK ČR

s t a n o v u j e náhradní termín konání kvalifikačních zkoušek vykonavatele soudního exekutora (jaro 2020) na 25. 9. 2020.

Přihlášení uchazeči budou automaticky zařazeni na nově stanovený termín konání kvalifikačních zkoušek vykonavatele soudního exekutora, o čemž budou včas a řádně vyrozuměni.

|

VZPOMÍNKA NA JIŘÍHO PETRUNĚ

S hlubokým zármutkem jsme přijali zprávu o úmrtí našeho dlouholetého kolegy a přítele JUDr. Jiřího Petruně, emeritního soudního exekutora v Šumperku.

JUDr. Jiří Petruň se narodil 3. 6. 1946. Po absolvování základní školy se vyučil elektrikářem a začal pracovat v STS Šumperk. Svoji touhu po dalším vzdělání realizoval studiem gymnázia během zaměstnání. Po složení maturitní zkoušky byl přijat k dennímu studiu na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kterou absolvoval v roce 1980. Následně začal pracovat, jako podnikový právník Olšanských papíren a. s. v Lukavici.

Po úspěšném výběrovém řízení byl dne 31. 8. 2001 jmenován ministrem spravedlnosti JUDr. Jaroslavem Burešem soudním exekutorem Exekutorského úřadu v Šumperku. V čele tohoto exekutorského úřadu stál nepřetržitě do 30. 4. 2020, kdy odešel na odpočinek.

V JUDr. Jiřím Petruňovi ztrácíme dlouholetého oblíbeného kolegu, dobrého člověka a odborníka na exekuční právo.

Čest jeho památce!

JUDr. Vladimír Plášil, LL.M.,
prezident Exekutorské komory ČR

ABSTRACTS

JUDr. Karel Svoboda, Ph.D.

A few irregularities regarding the parties to the execution proceedings

This article highlights some interpretation issues regarding the rights and obligations of the execution proceedings parties. It focuses on the question of whether the new creditor of the receivable from execution title has to recover that debt himself and on the question of whether and when can the obligated party prevent the exclusion of things, which are supposedly not his, from the execution. This text also reflects on the right of partial parties to the execution proceedings to reimbursement of execution costs and points out the fact that the entitled person remains the only party to the execution proceedings up to the point of Judicial Officer authorization.

Mgr. Jana Holečková

Judicial Officers as (unwelcome) applicants of claims

This article deals with the problematics of the application of claims in the insolvency proceedings in cases when the Judicial Officer has not recovered anything from the debt. The main benefit of the article is the evaluation of recent significant court rulings from this area. The current insecure status of Judicial Officers registering a claim in insolvency proceedings is caused by the dichotomy of the Constitutional Court judgement file no. IV. ÚS 3250/14 of 1st July 2016 and the Supreme Court judgement file no. 29 ICD0 56/2015 of 31st July 2017. This causes significant problems that need to be discussed in academic circles again.

CONTENTS

INTERVIEW	8	Interview with Marc Schmitz president UIHJ
ARTICLES	12	A few irregularities regarding the parties to the execution proceedings JUDr. Karel Svoboda, Ph.D.
ARTICLES/ TRAINEES/ EXECUTORIAL	16	Judicial Officers as (unwelcome) applicants of claims Mgr. Jana Holečková
JURISPRUDENCE	19	From the Constitutional Court decisions Section prepared by Mgr. Martin Pospíšil

	23	Court rulings on executions Section prepared by Mgr. David Hozman
FROM HISTORY	32	It happened... JUDr. et. PhDr. Stanislav Balík
NEWS FROM CHAMBER	33	From the presidium meetings of the National Chamber of Judicial Officers of the Czech Republic Mgr. Petr Prokop Ustohal
	36	In Memory of Jiří Petruň

Komorní listy

Čtyřicáté druhé číslo

www.ekcr.cz

vzor citace

PŘÍJMENÍ J. Název článku. Komorní listy. 02/2017. Praha: Exekutorská komora ČR, 2017, s. xxx. MK ČR E 19153

redakční rada

prof. dr. Armanas Abramavičius (Litevská republika)

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík

JUDr. Stanislava Kolesárová (Slovenská republika)

doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.

JUDr. Milan Makarius

JUDr. Vladimír Plášil, LL.M.

Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M.

Mgr. Ing. Antonín Toman

Mgr. Petr Prokop Ustohal

redakce

Silvie Kratochvílová

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky

IČ: 709 40 517

Komorní listy, Na Pankráci 1062/58, 140 00 Praha 4

kontakt

Tel.: + 420 210 311 000

e-mail: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Libor Vaculík

tisk

Serifa®

Zdarma

Náklad 800 ks

Vychází čtvrtletně

Datum vydání 30. 7. 2020

MK ČR E 19153

Registrace Ministerstva kultury ČR

ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on line)

Komorní listy (print i on-line) jsou zapsány na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

Publikování, pořizování kopií tohoto časopisu a jejich šíření třetí osobou je bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů či vydavatele zakázáno. Zakázáno je též publikování, pořizování kopií jednotlivých článků a jejich šíření třetí osobou bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů a autora příslušného textu. Uvedené se vztahuje na tištěnou i elektronickou verzi časopisu.

Komorní listy

produkuje, vydává a distribuuje

Exekutorská komora České republiky

Tyto činnosti zajišťuje společnost Wolters Kluwer ČR, a. s., U nákladového nádraží 10, 130 00 Praha 3.

Wolters Kluwer

www.wolterskluwer.cz

Odpovědná redaktorka: PhDr. Mgr. Marie Novotná

(marie.novotna@wolterskluwer.com)

Časopis je dostupný také v ASPI.

